

Täysistunto

Torstai 15.3.2018 klo 15.59—18.58

Täysistunto alkoi kello 15.59. Täysistunto päättyi kello 18.58.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (15.59—17.05) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (17.05—18.58).

Kenian parlamentin varapuhemies Moses Cheboi saapui valtuuskuntineen seuraamaan täysistuntoa noin kello 16.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Vaalien toimittaminen

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen vaali toimitetaan tiistaina 20.3.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies valitaan neljän vuoden toimikaudeksi, joka alkaa 1.4.2018 ja päättyy 31.3.2022. Vaali toimitetaan kuten puhemiehen vaali. Edustajille on jaettu asiaa koskeva perustuslakivaliokunnan pöytäkirjanote. Tehtävään ilmoittautuneiden hakemukset ovat nähtävillä keskuskansliassa lainsäädäntöjohtajan huoneessa.

Puhemies Paula Risikko: Arvoisat edustajat! Ilmoitan, että Kenian parlamentin varapuhemies Moses Cheboi on saapunut valtuuskuntineen seuraamaan täysistuntoa. Eduskunnan puolesta toivotan arvoisat vieraat lämpimästi tervetulleiksi eduskuntaan. [Suosionosoituksia]

3. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Juha Sipilä
valtiovarainministeri Petteri Orpo
kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen
asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen
ulkoministeri Timo Soini
puolustusministeri Jussi Niinistö
sisäministeri Kai Mykkänen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho
oikeusministeri Antti Häkkänen
perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 3. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

3.1. Suullinen kysymys maksuttomasta toisen asteen koulutuksesta (Pilvi Torsti sd)

Suullinen kysymys SKT 29/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäinen kysymys, sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Torsti.

Keskustelu

16.01 **Pilvi Torsti sd:** Arvoisa puhemies! Suomen menestys on rakentunut sille, että jokainen voi varallisuudesta riippumatta opiskella. Lukio ja ammatillinen koulutus ovat kuitenkin hiipien muuttuneet monelle liian kalliiksi. Nuorisobarometrin mukaan jopa puolet koulutuksen keskeyttäneistä ilmoittaa syyksi rahan. Toisen asteen tärkeyteen on myös herätty laajasti. Me tarvitsemme uudistuksia. Eilen OAJ esitti oppivelvollisuuden pidentämistä 19 vuoteen. Lisäksi maksuton toinen aste -kansalaisaloite ylitti 50 000 allekirjoituksen rajan, joten ensimmäinen koulutusta koskeva kansalaisaloite tulee nyt eduskunnan käsittelyyn. Tämä eduskunta siis päättää, jatkuuko nykytilanne, jossa koulu voi loppua köyhyyteen, vai teemmekö merkittävän tulevaisuus uudistuksen. Kysyn, opetusministeri Grahn-Laasonen, mikä on teidän kantanne: Hyväksyttekö nykytilan, vai oletteko valmis uudistukseen? Pitääkö toinen aste [Puhemies koputtaa] muuttaa oikeasti maksuttomaksi? [Timo Heinonen: Mutta ei pakoksi!]

Puhemies Paula Risikko: Pysytään minuutin mittaisissa kysymyksissä ja vastauksissa.

16.02 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on hyvinvointiyhteiskunta, ja uskomme vahvasti koulutukseen ja mahdollisuuksien tasa-arvoon. On aivan selvää, että ei voi olla Suomessa tilannetta, jossa joltain meidän lapsistamme ja nuoristamme koulupolku katkeaa siitä syystä, että perheellä ei ole

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

varaa oppimateriaalikustannuksiin. [Välihuutoja vasemmalta] Olemme saaneet huolestuneita viestejä, ja muun muassa Pelastakaa Lapset ry:n selvityksen mukaan 12,5 prosenttia opiskelijoista kertoo, että heillä tai heidän perheillään on suuria vaikeuksia selvittää oppimateriaalikustannuksista. Ne ovat lukiossa noin 2 500 euroa per opiskelija koko lukion ajalta, ja ammatillisessa koulutuksessa ne vaihtelevat alakohtaisesti mutta ovat kuitenkin sielläkin huomattavia.

Tähän asiaan hallitus on jo kiinnittänyt huomiota. Olemme käynnistäneet selvityksen, jossa selvitämme kahta vaihtoehtoa. Selvitämme sitä, mitä tällainen kokonaan maksuton tarkoittaisi. Ja koska sillä on iso hintalappu ja koska [Puhemies koputtaa] myöskin opetukseen kaivataan rahaa, niin toisena vaihtoehtona selvitämme vaikuttavia keinoja, joilla voidaan puuttua tähän vakavaan asiaan.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.04 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tosiaan on tärkeä asia, jota kuvastavat viestit, joita saamme. Sain Twitterissä viestin eilen: ”Jostainhan se evvk-asenne on lähtöisin, ei sen kanssa synnytä. Itselläni asenne johtui masennuksesta, ja kotijoukoilla ei riittänyt voimat motivoimaan. Ois ketuttanu jos ois ollu pakko jatkaa koulua, mutta tänä päivänä olisin siitä tosi kiitollinen.” Näin kirjoitti Jenni Twitterissä.

Toisen asteen oppivelvollisuuden uudistamista on tosiaan selvitetty vuosia: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, talouspolitiikan arviointineuvosto ja viimeksi eilen OAJ. Kaikki selvitykset ja esitykset ovat päätyneet, arvoisa ministeri, samaan johtopäätökseen: oppivelvollisuutta kannattaa pidentää ja tehdä toisesta asteesta maksuton. Eli tätä tulevaisuus uudistusta on selvitetty, ja johtopäätös on yksiselitteinen. Kyse on nyt siitä, että meiltä puuttuu päätös, ei selvityksiä. Siksi kysyn edelleen, mikä on teidän kantanne: pitääkö toinen aste muuttaa viipymättä maksuttomaksi sen sijaan, että edelleen selvitämme tätä asiaa, josta tarvitaan päätös?

16.05 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on se, että jokainen nuori suorittaisi vähintään toisen asteen tutkinnon, ja se tavoite on yhteinen. Koulutustakuu Suomessa on saatu toimimaan jo lähes täydellisesti, eli lähes jokainen pääsee siirtymään sieltä peruskoulusta toisen asteen opintoihin. Mutta keskeyttämiseen on puututtu tällä hallituskaudella muun muassa ammatillisen koulutuksen reformilla, joka nyt tuo uusia keinoja ja myös enemmän henkilökoh- taista tukea.

Ajattelen myös niin, että ne syyt koulutuksen keskeyttämiselle usein ovat varhaisemmassa vaiheessa. Jo siellä varhaislapsuudessa tunnistetaan syrjäytymiseen liittyviä kehityssuuntia, jotka sitten kärjistyvät myöhemmällä iällä. Siitä syystä meidän on käännettävä vahvasti katsetta varhaisempiin vuosiin, tuotava tukea perheille, lapsille ja nuorille sinne varhaisempaan vaiheeseen ja esimerkiksi panostettava peruskouluun, varhaiskasvatukseen ja siihen, että saamme vahvistettua jokaisen opiskelijan, nuoren mahdollisuuksia opiskella niitä perustietoja ja -taitoja niin, että toisen asteen tutkinnon suorittaminen loppuun tulisi mahdolliseksi. [Puhemies koputtaa] Sen lisäksi tarvitaan täsmätoimia [Puhemies: Aika!] auttaa heikoimmassa asemassa olevia. [Välihuutoja vasemmalta]

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Pysytään minuutin mittaisissa puheenvuoroissa, jotta mahdollisimman moni voi ottaa kantaa näihin asioihin.

16.06 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on pohjimmitaan kysymys lasten ja nuorten välisestä yhdenvertaisuudesta, ja kun meillä on niin paljon työttömyyttä, köyhiä lapsiperheitä ja näin, niin liian moni nuori joutuu lopettamaan koulun sen takia, että raha ei riitä. [Ben Zyskowicz: Siksi juuri heitä on autettava!]

Nyt asiantuntijat tukevat oppivelvollisuusiän pidentämistä, sitä kauttahan tämä maksutomuus tulisi koulukirjoihin ja vastaaviin, kouluvaatteisiin. [Oikealta: Mitä teki opetusministeri Gustafsson?] Nyt tärkeä kysymys, arvoisa opetusministeri, on se, [Timo Heinonen: Te ette tehnyt mitään!] että kun lähestyy tämä kehysriihen aika, niin nyt odotamme oikeasti, että te tuotte esille esityksenä sen, että tämä oppivelvollisuusiän nostaminen laitetaan oikeasti liikkeelle. Se on yhteiskuntapolitiikan yksi suurimpia kysymyksiä tällä hetkellä, etteivät lapset syrjäydy, [Puhemies koputtaa] nuoret syrjäydy. [Puhemies: Aika!] Tuotteko esityksen? [Ben Zyskowicz: Autetaan niitä, jotka ovat avun tarpeessa!]

16.07 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa sekoittui nyt kaksi eri asiaa:

Elikkä aloitettiin toisen asteen kustannuksista, ja se on vakava asia, johon hallitus on lähtenyt etsimään toimia ja täsmätoimia, joilla siihen voidaan vaikuttaa, ja sen lisäksi selvitetään kaksi vaihtoehtoa. Sen lisäksi meillä on materiaaalipakissa vielä sekin, että niitä maksuja voidaan myöskin alentaa, eli oppimateriaalikustannuksia, esimerkiksi kierrätyksen, kirjastojen, digitaalisten ratkaisujen ja niin edelleen avulla. [Sari Sarkomaa: Vihdoin toimia, hienoa!]

Sitten kokonaan toinen kysymys on tämä keskustelu oppivelvollisuudesta ja -pakosta. Ne ovat eri asioita, ja siihen haluan todeta, että en ole aivan vakuuttunut siitä, auttaako koko ikäluokkaa koskeva mekaaninen pakko täsmällisesti juuri tähän ongelmaan eli koulutuksen keskeyttämiseen, [Oikealta: Ei auta!] vai pitäisikö meidän löytää vaikuttavia keinoja auttaa niitä nuoria, joita tämä ongelma koskee täsmällisesti, ja kohdentaa tukea ja apua varhaisempiin vuosiin, jo varhaislapsuuteen, varhaiskasvatukseen ja peruskouluun, jotta jokainen saavuttaa sellaiset tiedot ja taidot ja muun muassa lukutaidon, jolla pärjää toisen asteen opinnoissa ja elämässä. [Timo Heinonen: Ei kannettu oppilas koulussa pysyä!]

16.08 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolmen viime vuosikymmenen aikana Suomesta on kadonnut yli 600 000 työpaikkaa, joihin on riittänyt vain perusasteen koulutus. Pelkän peruskoulun varassa olevien työllisyys on pudonnut niin, että pelkällä peruskoulupohjalla vain 43 prosenttia on töissä, ja pelkän peruskoulun käyneet ovat työssä vain puolet työiästään. On todellakin suuri yhteiskunnallinen ongelma, että pelkän perusasteen koulutuksen varassa Suomessa on huikea määrä, yli 600 000 työkäistä ihmistä, ja edelleenkin jokaisesta ikäluokasta noin 10 000 nuoren opinnot päättyvät peruskouluun. Onkin ihan välttämätöntä, että me turvaamme jokaiselle nuorelle vähintään tuon toisen asteen tutkinnon, ja se ei ole myöskään kiva, että usein opintojen keskeyttämisen syynä ovat kalliit opiskeluvälineet — ja tämä oppivelvollisuuden pidentäminen kattamaan tämän toisen asteen tutkinnon poistaisi samalla tämän ongelman. Aika hyvin se yhdeksänvuotinen peruskoulukin on pitänyt huolta siitä, että kaikki lapset ja nuo-

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

ret sen todellakin käyvät. Emmekö me voisi nyt tarttua tähän asiaan ja hoitaa tämän asian kuntoon?

16.09 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten totesin, meillä on yhteinen tavoite siitä, että jokainen nuori suorittaisi vähintään toisen asteen tutkinnon, ja siihen meidän pitää ponnistella, sen tavoitteen saavuttamiseksi, joka päivä. Koulutustakuu on tärkeä, eli jokainen saa paikan toiselta asteelta, ja keskeyttämisen vähentämistä tehdään jo, esimerkiksi vaikkapa ammatillisen koulutuksen reformia henkilökohtaisemman tuen kautta.

Oppimateriaalikustannuksista on lähtemässä liikkeelle selvitys, jossa etsitään konkreettisia ratkaisuja, ja sen lisäksi hallituksella on 19 kohdan ohjelma nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Saattaa kuulostaa hiukan siltä, että toistan itseäni, mutta tämä on tärkeä näkökulma, että vaikuttavin työ, mitä voimme tehdä, on auttaa ajoissa, varhaisemmassa vaiheessa. Eli pannotukset jo varhaiskasvatukseen ovat tärkeitä investointeja, että saataisiin koko ikäluokka varhaiskasvatuksen piiriin, niin kuin myöskin OAJ esittää ansiokkaasti, ja sen lisäksi peruskoulun kehittäminen niin, että se oppimisen motivaatio syttyisi, että meillä olisi tukea niille nuorille, esimerkiksi ministeri Saarikon [Puhemies koputtaa] johdolla psykososiaalista tukea mielenterveys-, päihdeongelmiin, niin edelleen, ja peruskouluun [Puhemies: Aika!] huomioon kiinnittäminen täsmätoimien löytämiseksi apua tarvitseville. [Jukka Gustafsson: Molempia tarvitaan!]

16.11 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuhansia ja tuhansia nuoria jää joka vuosi ilman toisen asteen tutkintoa perusasteen varaan. Jopa 100 000 alle 30-vuotiaasta nuorta on vailla toisen asteen tutkintoa. Aivan tuoreiden tietojen mukaan jopa puolella heistä, jotka keskeyttävät lukion tai amiksen, yhtenä keskeisenä syynä on rahan puute. Sen takia tämä on niin tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! Tässähän on erilaisia näkemyksiä. Mitä tähän pitäisi tehdä? Hallituksen vastaus kuultiin helmikuun viimeisenä päivänä, kun ministeri totesi Ylen aamutv:ssä, mitä pitää tehdä, jos rahat eivät riitä. Ministeri totesi, että silloin tietysti sosiaalitoimisto on se ensimmäinen osoite. Eihän se voi olla näin, arvoisa ministeri, että jos rahat eivät riitä koulutukseen, niin hallituksen vastaus on: menkää sosiaalitoimistoon. [Ben Zyskowitz: On mentävä demareiden vaaliristeilylle!]

Nyt kysyn teiltä: Selvityksiä on tehty. Jokaisen selvityksen johtopäätös on selkeä: toisen asteen maksuttomuus oppivelvollisuutta pidentämällä. Aiotteko te seisoa tämän tärkeän uudistuksen takana vai tuotteko te tästä esityksen kehysriiheen?

16.12 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuvasin tässä haastattelussa nykytilaa ja kerroin samassa lauseessa, että hallitus etsii vaikuttavia toimia, miten tähän asiaan voitaisiin puuttua. Samoin kerroin myöskin viime viikolla sen, että käynnistämme tästä laajan selvityksen niin, että siinä selvitetään vaihtoehtoja. Niitä vaihtoehtoja tähän ongelmaan vastaamiseen voi löytyä kokonaan maksuttomuudesta. Mutta koska se on erittäin kallis investointi, 100 miljoonaa euroa, se pitää huolellisesti pohtia, olisiko se raha kenties paremmassa käytössä, jos se kohdennettaisiin esimerkiksi hyvätuloisten oppimateriaalien sijaan esimerkiksi täsmällisemmin syrjäytymisvaarassa olevien nuorten auttamiseksi ja opetuksen kehittämiseen. Tässä selvityksessä

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

toisena vaihtoehtona tosiaan selvitetään niitä vaikuttavimpia täsmätoimia, koska meidän yhteinen tavoitteemme tässä salissa on se, että kukaan ei syrjäytyisi vaan voisimme jo varhain puuttua niihin kehityskulkuihin ja huolehtia, että koko ikäluokka saisi suoritettua sen toisen asteen tutkinnon vähintäänkin loppuun. [Jukka Gustafsson: Ei maistunut peruskoulukaan kokoomukselle!]

16.13 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En usko, että lukion ja amiksen opiskelijoita, niitä, joilla on vaikeuksia saada raha riittämään opintoihinsa ja opimateriaaleihinsa, lämmittää se, että opetusministeri sanoo, että hän on kiinnittänyt huomiota tähän asiaan. He odottavat päätöksiä. Me tiedämme jo sen, että ilman toisen asteen tutkintoa jääminen vaikuttaa merkittävästi koko myöhempään aikuisuuteen ja työelämään pääsemiseen. Tämä noin 80—95 miljoonan euron panostus, mitä tämä maksuton toinen aste tarkoittaisi vihreiden eduskunnan tietopalvelulla teettämän laskeman mukaan, on niin pieni summa suhteessa siihen työllisyysasteen nousemiseen, mitä nuoret saavat siitä, että saisivat toisen asteen loppututkinnon, että se kannattaisi tehdä.

Arvoisa ministeri, te myös sanotte, että varhaiskasvatukseen pitää panostaa, jotta puututaan ongelmiin ajoissa. Mutta te olette leikanneet sieltäkin. Kysynkin siis nyt valtiovarainministeri Orpolta, onko ongelma teissä. Ettekö te anna rahaa opetusministerille näihin asioihin, että koulutukseen panostettaisiin, että maksuttomuutta edistettäisiin, ryhmäkoot pidettäisiin pieninä ja [Puhemies koputtaa] varhaiskasvatuksen oikeutta ei leikattaisi, koska te olette heikentäneet oikeutta koulutukseen?

16.14 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee varhaiskasvatukseen, haluaisin ensinnäkin muistuttaa, että hallitus teki erittäin arvokkaan ja hienon päätöksen vapauttaa tuhansia lapsiperheitä varhaiskasvatusmaksuista ja samaan aikaan tuhansilta keskituloisilta perheiltä varhaiskasvatusmaksuja laskettiin. Tämä oli erittäin iso päätös. Mitä varhaiskasvatukseen tulee, opetusministeri esitti ja hallitus käynnisti maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun. [Eduskunnasta: Hyvä!] Ne ovat isoja isoja panostuksia.

Te ette ehkä ole huomannut sitä, että viime vuoden aikana kelkka kääntyi. Sen alkuvuorikauden säästämisen sijaan viime vuonna kelkka kääntyi ja ensimmäisen kerran jo sadoissa miljoonissa yhteensä on pystytty taas sijoittamaan rahaa koulutukseen ja osaamiseen. Tämä on nyt mahdollista, kun talous on lähtenyt kasvuun ja enää ei ole aivan niin tiukkaa kuin on ollut tähän asti. Hyvään suuntaan mennään, edustaja Niinistö. [Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Paula Risikko: Sinisellä eduskuntaryhmällä oli tämä sama pääkysymyksenä, joten otan tässä vaiheessa edustaja Elovaaran.

16.15 Tiina Elovaara sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin todeta tässä edustaja Lindtmanille, että sosiaalitoimi maksoi minun lukiokirjani. Ei ole kohtuullista, että täällä esitetään sellaisia arvioita, että näin ei kuuluisi olla. Olen erittäin kiitollinen siitä mahdollisuudesta.

Toisen asteen keskeytyksen suurimpia ongelmia on mielenterveystyön puuttuminen ja ennaltaehkäisy. Moni oppilas tarvitsee tukea jaksamiseen, elämänhallintaan, ja tätä vasten kysyisinkin asianomaiselta ministeriltä: onko meidän mahdollista kouluttaa opettajia jo pe-

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

ruskoulutasolla siihen, että heillä olisi valmiuksia kohdata mielenterveysongelmia, ohjata eteenpäin ja lisätä tämäntyyppistä koulutusta ehkä jopa jo varhaiskasvatukseen?

16.16 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Elovaaralle tästä puheenvuorosta. Se varmasti avasi monien silmiä ja toi omat kokemukset myöskin tähän saliin. Tuntuu jotenkin välillä siltä, että tässä keskustelussa ollaan aika irti [Kimmo Kivelä: Kokemusasiantuntija puhuu!] sieltä arjen maailmoista eikä niitä riittävästi aina pystytä täällä salissa välittämään. Puhutaan ihmisten arjesta ja asioista, ja niitä pitää vastuullisesti hoitaa. Kiitos tästä puheenvuorosta.

Opettajien esiin nostaminen tässä yhteydessä monella tavalla ratkaisijan rooliin on erittäin hyvä huomio. Meillä on opettajankoulutuksen kehittämisohjelma tällä hetkellä käynnissä, ja siellä käydään läpi opettajien koulutusta nimenomaan sitä antavien korkeakoulujen johdolla eli ammattilaisten johdolla. Olette oikeassa siinä, että siellä on tärkeitä nostaa opettajien osaamisen ja ammattitaidon ytimeen myöskin erilaisten mielenterveysongelmien ja -tilanteiden kohtaaminen, ja tämän psykososiaalisen tuen, joka ministeri Saarikon johdolla on käynnistetty, tuominen osaksi esimerkiksi tätä koulutustakuuta [Puhemies koputtaa] ja nuorisotakuuta on tärkeä elementti ja palanen.

16.17 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset eivät kannata sitä, että oppivelvollisuusikää missään nimessä aikaistettaisiin, koska ihmisen elämä on lyhyt ja lapsuus vielä lyhyempi.

Mitä tulee tähän maksuttomaan toiseen asteeseen, 2 500 euroa on iso raha. Perheillä on hyvin erilaisia tilanteita ja perheen tilanteet saattavat muuttua äkisti: voi tulla avioeroja, voi tulla sairauksia, voi tulla työttömyyttä. Se, mikä on äärimmäisen tärkeää, on pitää huolta, että jokainen nuori pysyy tässä yhteiskunnassa mukana.

Kysyisinkin sitä, että kun näillä oppimateriaaleilla tehdään paljon bisnestä — ne vaihtuvat joka vuosi, vaikka ei tarvitsisi vaihtua — niin miksi emme puutu tähän, kun puhumme kierrätyksestä, puhumme kestävästä kehityksestä. Mitä hallitus aikoo tehdä tälle bisnekselle? Ja mitä hallitus aikoo tehdä sille asialle, kun meille on tullut selväksi, että nuoria syrjäytyy, että kukaan ei enää syrjäytyisi?

16.18 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessahan koulut ja opettajat valitsevat materiaalit, joita opetuksessa käytetään, ja tietysti opetus noudattaa opetussuunnitelmaa, jonka laatii Opetushallitus, eli meillä ei hallitus onneksi valitse oppimateriaaleja tässä maassa.

Mutta sen sijaan siihen, mihin kiinnititte tässä huomiota: kirjoja voisi esimerkiksi tehokkaammin kierrättää, voisi käyttää ja hyödyntää monipuolisesti jatkossa, tulevaisuudessa vieläkin laajemmin vaikkapa kirjastoja ja kirjastoyhteistyötä, digitalisaatio tuo uudenlaisia työkaluja. Eli myöskin tämä näkökulma on tässä keskustelussa tärkeä, että niitä materiaalikustannuksia voidaan kouluissa myöskin alentaa, ja tiedän, että monissa kunnissa näin jo tehdäänkin. Uskon, että tämä käynnistetty selvitys antaa meille hyviä eväitä, miten tätä kehitystä voitaisiin vauhdittaa myöskin valtion suunnalta, miten voitaisiin esimerkiksi levittää hyviä käytäntöjä, joita kouluissa jo on, ja kytkeä esimerkiksi kirjastojen osaaminen tähän.

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Terho, vielä lyhyesti opintotuesta.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

16.19 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjälle ja monelle edelliselle kysyjälle: tämä koko tematiikka on todella mahdollista pyrkiä ratkaisemaan myös opintotuen kautta esimerkiksi siten, että meillähän tavoitteena ei ole tässä siirtää kaikki mahdollinen verorahoitteiseksi, vaan nimenomaan tavoittelemme mahdollisuuksien tasa-arvoa, ja silloin voin tehdä esimerkiksi sellaisen ehdotuksen, jota olen jo ryhtynyt ministeriössäni selvittämään, että toisen asteen opintotukeen lisättäisiin oppimateriaalilisa nimenomaan pienituloisten perheiden nuorille. Tätä kautta saataisiin raskas veronmaksajille mahdollisimman pieneksi mutta mahdollisuuksien tasa-arvo mahdollisimman suureksi. Selvitämme tosiaan tätä mahdollisuutta parhaillaan ja palataan sitten selvityksen jälkeen.

16.20 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Hiljattain julkaistun Amisbarometrin mukaan valtaosa opiskelijoista on hyvin tyytyväisiä ammatillisessa koulutuksessa tapahtuvaan opiskeluun, ovat suorastaan ylpeitä tästä opiskelusta. Mutta sen sijaan eräitä huolenaiheita ammatilliseen koulutukseen liittyy: Huomattava osa ammatillisen koulutuksen opiskelijoista on joutunut turvautumaan pikavippeihin. Varmasti siinä on taloudellisia syitä, mutta yhtä lailla myös talouskasvatuksen puutetta. Toinen huolenaihe on liikkumattomuus. Muistini mukaan joka viides ammatillisessa oppilaitoksessa opiskeleva ei harrasta liikuntaa ollenkaan. Kysyisin opetusministeriltä: miten myötävaikuttaisitte siihen, että saataisiin ammatilliseen opetukseen, miksei myös lukio-opetukseen, talouskasvatusta ja että myös liikuntaa lisättäisiin?

16.21 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin arvokasta. Talouskasvatus on erittäin merkityksellistä ja tärkeätä, jotta saa niitä perustaitoja, elämänhallintaa ja tulevaisuutta, nimenomaan omaa arkea rakentavia taitoja sieltä koko koulutuspolun matkalta jo peruskoulusta lähtien ja jo ennenkin sitä.

Liikkuva koulu -hanke on sellainen menestystarina, josta mielelläni kerron. Eli me olemme voineet tuoda peruskouluun laajasti vähintäänkin tunnin liikuntaa jokaiseen päivään. Se on melkein kaikissa Suomen kouluissa jo käytössä. Ministeri Terhon kanssa yhteistyössä olemme käynnistäneet pilotteja myöskin toisella asteella, myös ammatillisissa oppilaitoksissa siitä, miten tämä konsepti toimisi, miten voitaisiin tuoda toisen asteen ammatillisen koulutuksen opintoihin sitä liikunnallisuutta ja sellaisia itsestä huolehtimisen ja terveiden elämäntapojen ja hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuuksia.

Samoin tätä työtä tehdään sitten jo siellä ihan varhaisessa vaiheessa, [Puhemies koputtaa] eli koko koulupolun varrelle liikunnallista elämäntapaa. Tärkeä huomio.

16.22 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kestävämpää, että Suomessa on nuoria, joiden koulutie jää kesken rahanpuutteen vuoksi. Se on väärin nuorten tasa-arvon kannalta, mutta se on haitallista myös yhteiskunnan ja talouden kannalta.

Ilman peruskoulun jälkeistä koulutusta on erittäin vaikea työllistyä. Työttömyysriski kasvaa, ja työttömyys taas tulee yhteiskunnalle ja yksilölle erittäin kalliiksi. Toisen asteen maksuttomuus olisi toteutettavissa yksinkertaisesti nostamalla oppivelvollisuusikä. Tuolloin kaikille nuorille olisi tarjottava opiskelupaikka ja heille olisi myös tarjottava maksuttomat oppimateriaalit.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Arvoisa puhemies! Ministeri sanoo, että maksuton toinen aste ja oppivelvollisuusiän nostaminen tulisi kalliiksi, mutta eikö se vasta olekin kallista, kun nuoret syrjäytyvät työelämästä ilman toisen asteen koulutusta?

16.23 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin puheenvuorossani huomiota siihen, mitkä ovat vaikuttavimpia toimia siihen, että keneltäkään ei jäisi toisen asteen tutkinto suorittamatta tai kesken. Siihen meidän täytyy pureutua, myös tässä selvityksessä, joka on käynnistetty. Korostan ja toistan vielä, että meidän yhteinen tahtotilamme on se, että keneltäkään ei saa jäädä koulupolku kesken varattomuuden takia. Se ei sovi suomalaiseen yhteiskuntaan. Se on meidän mahdollisuuksien tasa-arvon kannalta kestämätön tilanne, ja siksi näitä ratkaisuja tarvitaan ja niitä etsitään.

Mutta nyt on etsittävä ne vaikuttavimmat keinot, täsmätoimet, millä autetaan kohderyhmää. Mikäli toteutamme koko ikäluokkaa koskevia ratkaisuja, mikä on tässä tapauksessa edelleen se selvityksessä oleva näkökulma, siitä kuitenkin valuu sitten sitä resurssia aika paljon myös hyvätuloisten oppimateriaaleihin ja tietokoneisiin. Voidaan kysyä ihan perustellusti tässä selvityksessä, onko se vaikuttavin tapa auttaa niitä, jotka eniten apua tarvitsevat, [Puhemies koputtaa] vai voisimmeko esimerkiksi lisätä tukea, kohdentaa resursseja jo varhaisempaan vaiheeseen, ennalta ehkäistä syrjäytymistä [Puhemies koputtaa] eikä puutua vain niihin myöhempiin ongelmakohtiin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.2. Suullinen kysymys kansanedustajien sopeutumiseläkkeestä (Rami Lehto ps)

Suullinen kysymys SKT 30/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, perussuomalaisten eduskuntaryhmä, edustaja Lehto.

Keskustelu

16.25 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Tänään tv-kameroiden sammuttua täällä alkaa tärkeä keskustelu kansanedustajien sopeutumiseläkkeistä. Samaan aikaan, kun oikeaa työtä tehneiden eläkeläisten ostovoima heikkenee ja meillä on puoli miljoonaa eläkeläistä köyhyysrajan alapuolella ja oikeista eläkeläisistä jopa joka kymmenes jättää menemättä lääkäriin, koska ei ole varaa, meillä on sopeutumiseläkkeellä elosteleva eliitti, [Simon Elo: Eivät Elostele!] joka saa jopa 6 000 euron eläkettä iästä ja varallisuudesta riippumatta. Perussuomalaisten kanta on selvä. Me olemme valmiit poistamaan tämän epäoikeudenmukaisen sopeutumiseläkkeen. Asiasta on jo huhtikuussa 2016 jätetty meidän toimestamme lakialoite.

Hyvä hallitus, te ette ole pystyneet huolehtimaan maamme oikeista rakentajista, tavallisista eläkeläisistämme. Kysyn hallitukselta: miten suhtaudutte sopeutumiseläkkeen poistamiseen ja oletteko valmiita osoittamaan oikeutta oikeille eläkeläisillemme [Puhemies: Aika!] parantamalla heidän ostovoimaansa?

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Nyt ministeri, joka vastaa eläkejärjestelmästä, on poissa, mutta haluaako joku ministereistä vastata vastuuministerin poissa ollessa? Toivotaan tietysti, että asianomaiset ministerit olisivat paikalla, mutta haluaako pääministeri? — Olkaa hyvä.

16.26 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä eduskunnan kansanedustajien eläkeratkaisut on ratkottu eduskunnassa, ja näin on myös tällä kertaa tarkoitus toimia. Puhemies on ansiokkaasti käynnistänyt tästä selvitystyön, ja sen selvitystyön perusteella eduskunta sitten tekee ratkaisuja. Nämä eivät ole hallituksen esityksen takana olevia asioita tälläkään kertaa, vaan eduskunta ratkoo tämän asian itse.

Puhemies Paula Risikko: Tänään tosiaan keskustelemme tästä asiasta täällä salissa, ja sen lisäksi on olemassa erilaisia toimia meneillään, eli tähän palataan vielä monta kertaa. [Juho Eerola: Lehdolle jatkokysymys!] Mutta jatkokysymyksen voitte saada, edustaja Lehto.

16.27 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan sopeutumiseläkkeen käytössä on havaittu härskiä toimintaa, kun esimerkiksi oman yrityksen kautta on nostettu pääomatuloja, jotka eivät vaikuta sopeutumiseläkkeen suuruuteen. Tällaiset moraalittomuudet on estettävä, ja ilman niitäkin tällainen suojaraha pitää poistaa. Tämä on veronmaksajien rahaa, mutta niillä duunareilla, yrittäjillä tai muilla palkansaajilla, jotka verot kasaavat, ei koskaan tällaisia suojatuloja ole. Samaan aikaan kun Suomen talous nousee, te, hyvä hallitus, ette anna oikeille eläkeläisillemme kuin roposia. Ökyeliitti porskuttaa sen sijaan suojatuloilla, joita eivät ole edes ansainneet.

Arvoisa ministeri, voisitteko kuitenkin kertoa, mikä on hallituksen kanta sopeutumiseläkkeiden poistamiseen?

Puhemies Paula Risikko: Kun tämä varsinaisesti, aivan kuten kuulitte, ei ole hallituksen käsissä vaan se on meidän kaikkien, niin se olisi itse asiassa minä, joka siihen vastaan. Mutta koska minulla ei ole sitä mahdollisuutta, niin haluaako joku ministereistä vastata? — Pääministeri, olkaa hyvä.

16.28 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa jo vastasin tähän, eli tämä on eduskunnan käsissä oleva asia, ja toivon, että myöskin perussuomalaisen ryhmä tuo sitten tähän oman panoksensa, kun tätä asiaa käsitellään. Järjestelmässä on varmasti puutteita, ja uskon, että juuri se on ollut syy siihen, että puhemies on käynnistänyt tällaisen selvitystyön. Asia on eduskunnan käsissä. Hallitus ei ole tuonut aiemminkaan esitystä tähän asiaan liittyen eikä tuo nytkään vaan luottaa siihen, että eduskunta tämän asian ratkaisee sitten aikanaan.

Puhemies Paula Risikko: Tämän kevään aikana se ratkaistaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.3. Suullinen kysymys ympäristöhallinnon uudelleenorganisoinnista (Hanna Halmeenpää vihr)

Suullinen kysymys SKT 31/2018 vp

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Halmeenpää.

Keskustelu

16.29 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen maakuntalakipaketti sisältää sote-keskustelun varjoon jääneet ehdotukset ympäristöhallinnon uudelleenorganisoinnista osin maakuntiin, osin uuteen Valtion lupa- ja valvontavirasto Luovaan. Tässä ei olisi ongelmaa, jos ei vaarannettaisi viranomaisien päätöksenteon riippumattomuutta. Ehdotuksissa on monia laajasti hyväksytyjä asioita, mutta valitettavasti ne veisivät ympäristöviranomaisilta oikeuden valittaa esimerkiksi ympäristölakien vastaisista kaivosten ympäristöluvista, turpeennostoluvista tai vaelluskalojen kulkureittien pilaamisesta. Siksi kysyn ministeri Tiilikaiselta: miksi hallitus haluaa tehdä raskaan sarjan heikennyksen yleisen edun ja laillisuuden valvontaan ympäristöasioissa? Ympäristöhallinnon keskeinen tehtävä, yleisen edun valvonta, toteuttaa perustuslain velvoitetta siitä, että julkinen valta huolehtii suomalaisten terveellisestä ympäristöstä ja luonnosta.

16.30 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuo maakuntauudistuksen yhteydessä perustettava valtion lupa- ja valvontaviranomainen tulee huolehtimaan riippumattomana viranomaisena ympäristönsuojelulakien noudattamisesta tehdessään luvitusta ja valvontaa. Kysymyksessä esittämänne väitteet ovat virheellisiä ja vailla pohjaa. Myös tämä yleinen etu, jonka nostitte kysymyksessä esille, tulee olemaan osa jokaisen Luovan työntekijän, joka lupaharkinnassa työskentelee, lakisääteistä työtehtävää.

Emme ole luomassa järjestelmää, jossa viranomainen valittaa itse tekemistään päätöksistä, työkaveri valittaa toisen työkaverin päätöksistä, vaan koko uusi lupa- ja valvontavirasto toimii riippumattomana luvittajana ja [Puhemies koputtaa] jokaisen siellä työtä tekevän tehtävä on vaalia yleistä etua.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.31 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, tilannehan nyt muuttuu. Kun eri virastoissa olevat ympäristöviranomaiset kootaan saman katon alle, ne ovat jatkossa saman viranomaisen palveluksessa. Mukun muassa korkein hallinto-oikeus, joka pitää välttämättömänä yleisen edun valvontayksikön perustamista uuteen Luova-virastoon ja sen päätöksiin kohdistuvaa viranomaisen valitusoikeutta, on kritisoinut tätä lakiesitystä. Viranomaisvalituksia on tehty harvoin ja harkiten. Ympäristöviranomaiset ovat valittaneet vain noin 3 prosentista avien lupapäätöksistä, ja näistä valituksista kaksi kolmasosaa on mennyt tuomioistuimissa läpi. Viranomaisien tekemät valitukset ovat siis olleet aiheellisia ja perusteltuja, eivät yrityksiä jarruttaa hankkeita.

Laillisuusvalvontaa ei voi sysätä pelkästään kansalaisille ja kansalaisjärjestöille, joilla on kyllä oikeus mutta ei velvollisuutta eikä usein riittäviä tietoja ja resursseja hakea muutosta lainvastaisiin päätöksiin. Ei voi olla niin, [Puhemies: Kysymys?] että esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

maakuntauudistuksen jälkeen mikään viranomainen [Puhemies: Kysymys?] ei valvo kuntien ja maakuntien kaavojen laillisuutta, vai mitä, ministeri Tiilikainen?

16.32 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ainakin minä luotan siihen, että jokainen suomalainen viranomainen omassa lakisääteisessä tehtävässään noudattaa Suomen lakia ja toimii sen mukaan parhaan harkintansa ja ymmärryksensä mukaan. [Vasemmalta: Koskaan ei tee virhetä!] Siitä väitteestä, että ei valitusmahdollisuuksia olisi: Vaikka Luovan työntekijä ei voi toisen työkaverinsa tekemästä päätöksestä valittaa, mikä on mielestäni järkevää, muilla viranomaisilla on toki mahdollisuus valittaa myös Luovassa tehdyistä päätöksistä. Maakunnat voivat valittaa, kunnat voivat valittaa, ja kaikki muut viranomaiset, joiden omaan toimenkuvaan tuo käsiteltävä asia liittyy. Näin ollen yleinen etu tulee valvottua ilman tätä omalaatuista veli veljeään valvoo -valitusoikeutta, mitä te olette nyt peräämässä.

16.33 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä oikeusvaltion periaatteisiin kuuluu ja suomalaisen yhteiskunnan periaatteisiin on kuulunut, että myös ammattimaisesti valvotaan viranomaisten päätösten lainmukaisuutta. Tällä hetkellä aluehallintovirastot tekevät lupapäätöksiä ja ely-keskusten ympäristöviranomaiset voivat yleisen edun valvojina niistä valittaa. Korkein hallinto-oikeus on pitänyt lausunnossaan vastaavan järjestelyn toteuttamista myöskin siinä Luova-virastossa edelleen tarpeellisenä.

Kerron muutaman esimerkin. Turpeennostolupa kumottiin Isojoella, koska sen myöntäjä ei ollut ottanut huomioon uhanalaista puro- eikä meritaimenta. Turpeennostoluvista ja kaivosluvista löytyy muitakin esimerkkejä. Millä ihmeen taikatempulla te nyt aiotte taata sen, että tulevaisuudessa tällaisia virheitä ei lupapäätöksissä tehdä, jos ammattimaiset [Puhemies koputtaa] lain asiantuntijat, viranomaiset eivät enää voi päätöksiä valvoa ja niistä valittaa?

16.34 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Edelleenkin en pidä tarkoituksenmukaisena sitä, että meillä olisi viranomainen, jonka yksi tehtävä on valittaa omista päätöksistään. Sitä en ymmärrä.

Se, mitä puhuitte korkeimman hallinto-oikeuden lausunnosta: Tuo lausunto on kaikkien muitten lausuntojen mukana otettu huomioon lainvalmistelussa. Oma vallan kolmijakooppini lähtee siitä, että meillä on lainsäädäntövalta, hallituksen esityksestä eduskunta päättää lait, viranomaisilla on toimeenpanovalta ja oikeuslaitos puolestaan valvoo, ovatko viranomaiset tehneet oikeita päätöksiä. En lähde julkisuudessa kommentoimaan oikeuslaitoksen päätöksiä enkä lausuntoja, mutta tuo lausunto on normaalissa lainvalmistelussa otettu muitten lausuntojen ohella huomioon.

16.35 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tässä ole kysymys ymmärtääkseni siitä, että valittaa omista päätöksistään, vaan siitä, että valittaa virheellisistä päätöksistä. Tämähän on aivan selvää, kun me näemme sen, että nykyisin ely-keskusten tekemät valitukset ovat todella menestyneet. Pääosa niistä valituksista, joita ely-keskukset ovat tehneet, on todettu aiheellisiksi. Nyt tämä mahdollisuus poistuu Suomesta ja on todellakin niin, että ympäristön ja yleisen edun valvominen jätetään kansalaisille ja kansalaisjärjestöille. Voiko tämä olla oikeusvaltioperiaatteen mukaista, arvoisa ministeri?

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

16.36 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjän esittämä väite, että valvonta jäisi kansalaisjärjestöjen vastuulle, ei pidä paikkaansa. [Satu Hassi: Niin sanotaan hallituksen papereissa!] Kuten kuvasin äsken, meillä on lukuisia viranomaisia, joilla on edelleen valitusoikeus, mutta nyt tuossa teidän kuvaamassanne tilanteessa, jossa elyissä meillä kiistatta on erittäin hyvää osaamista, tuo osaaminen siirtyy osaksi Luovan toimintaa. [Riitta Myller: Eihän siirry!] Aiemmin ely on valittanut avin päätöksistä. Nämä kaksi viranomaista sulautetaan nyt yhteen, ja heidän koko osaamisensa on käytettävissä luvitusprosesseissa, [Riitta Myller: Hämmärytetty päätös!] jotta pystytään etukäteen ottamaan asiat huomioon. Tuo valitusoikeus säilyy siis muilla viranomaisilla, mutta itse ei omista päätöksistään pääse valittamaan, eikä se liene edes tarkoituksenmukaista.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.4. Suullinen kysymys asiakasmaksulainsäädännön uudistuksesta (Li Andersson vas)

Suullinen kysymys SKT 32/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi vasemmistoliiton eduskuntarymän kysymys, edustaja Andersson.

Keskustelu

16.37 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Vuonna 2016 lähes 400 000 sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksua päätyi ulosottoon. Kasvua edelliseen vuoteen on lähes 20 prosenttia, ja asiantuntijat arvioivat sen johtuvan muun muassa hallituksen tekemistä leikkauksista. Se kertoo karulla tavalla siitä, kuinka vähävaraisilla suomalaisilla ei ole varaa sairastaa tämän päivän Suomessa. Liian korkeat asiakasmaksut ovat keskeinen suomalaisen hoidon epätasa-arvoa lisäävä tekijä. Siksi on meidän mielestämme äärimmäisen erikoista, että hallituksen valmisteleva asiakasmaksulainsäädännön kokonaisuudistus toteutetaan eri aikataulussa kuin sote-uudistus. Ministeri Saarikko, miksi tämä asiakasmaksulainsäädännön uudistus tuodaan eduskuntaan muusta sote-uudistuksesta irrallisena vasta syksyllä, vaikka se on aivan keskeisesti sote-uudistukseen ja suomalaisen hoidon tasa-arvoon vaikuttava kysymys?

16.38 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos vasemmistoliitolle tämän asian esiin nostamisesta. On aivan selvää ensinnäkin todeta se kokonaisuus. Sote-uudistuksessa ja meidän kaikkien yhteisesti verorahoitettavilla sosiaali- ja terveydenhuollon palveluilla on isoin osuus käytännössä kaikesta siitä, mitä verorahoillamme toteutetaan. Puhumme yli 20 miljardista.

Asiakasmaksuilla kerätään tuloja näiden yhteisten palvelujemme järjestämiseen noin 1,4 miljardilla. Meidän kaikkien isoin rahoitustapa järjestelmään on veronmaksu. Asiakasmaksut ovat paljolti tällä hetkellä kuntien käsissä, ja lainsäädäntö, joka sitä sääntelee, sanelee asiakasmaksuille maksimimäärän, jota voidaan säätää.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Mitä tulee siihen, että asiakasmaksulaki uudistetaan perässä, oleellista on se, että se astuu voimaan yhtä aikaa koko uudistuksen kanssa, ja vielä oleellisempaa on hallituksen linjaus: me olemme todenneet, että suomalaisia palveluita ei ole jatkossa tarkoitus rahoittaa voimakkaammin asiakasmaksujen kautta, vaan se kokonaissumma pidetään tuossa mitta-kaavassa, noin 1,4 miljardia.

Puhemies Paula Risikko: Myönnän tässä vaiheessa vastauspuheenvuoron suoraan kysymyksen esittäjälle, koska sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksesta olemme eilen illalla keskustelleet ja jatkamme siitä myöhemmin.

16.40 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Syy, minkä takia haluttiin jatkaa tästä aiheesta, on se, että ne vastaukset, mitä eilen saatiin liittyen asiakasmaksulainsäädännön uudistamiseen, eivät tyydyttäneet vasemmistoliiton eduskuntaryhmää.

Kun huomioidaan asiakasmaksujen lisäksi myöskin omavastuut, on tämä kokonaissumma kyllä huomattavan paljon suurempi kuin 1,4 miljardia. Puhutaan melkein 15 prosentista sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisrahoituksesta. Hallituksen sote-matematiikka ei vakuuta. Me olemme nyt siirtymässä järjestelmään, jossa palveluiden markkinaehtoistaminen osaltaan nostaa sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia. Kustannuksia nostaa myöskin se, että verorahoitteisten palveluiden piirissä olevien suomalaisten määrä kasvaa, kun tällä hetkellä yksityisiä palveluita omaan laskuun käyttävät suomalaiset jatkossa käyttävät näitä yksityisiä palveluita veronmaksajien piikkiin. Miten sitten, ministeri Saarikko, on mahdollista sanoa, että asiakasmaksujen osuutta rahoituksesta ei aiota korottaa? Voitteko vakuuttaa kaikille pienituloisille suomalaisille, [Puhemies: Aika!] että kenenkään omavastuut tai asiakasmaksut eivät nouse tämän sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä?

16.41 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asiakasmaksujen osalta on kaksi merkittävää reunaehtoseikkaa, jotka pitää tunnistaa ja ollakin eduskunnan tiedossa, kun tätä isoa uudistusta käsitellään.

Niistä ensimmäisen totesin: Hallituksella ei ole tavoitteita jatkossa jotenkin vahvistaa tätä meidän sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmän rahoitusta keräämällä ihmisiltä enemmän maksuja. Se nykyinen maksutaso, noin 1,4 miljardia, halutaan pitää sellaisenaan, se osuus, mitä kerätään vaikkapa käynneillä terveyskeskuksessa, ja niistä maksuista jotkut kunnat ovat aivan perustellulla tavalla tiettyjä väestönosia, kuten vaikkapa veteraanikansalaisia tai työttömiä, vapauttaneet.

Toinen osuus on se, mistä huomasin, että eilisessä keskustelussa muodostui ehkä väärä käsitys joistain käyttämistänne puheenvuoroista. Meni ihminen yksityiselle tai julkiselle palveluntuottajalle — niihin palveluihin, joihin laki antaa hänelle oikeutuksen — asiakasmaksut ovat samat, ja asiakasmaksun kerää maakunta, ei yksityinen firma. [Suna Kymäläinen: Kuka päättää?]

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.5. Suullinen kysymys työn verotuksen keventämisestä (Mats Nylund r)

Suullinen kysymys SKT 33/2018 vp

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Nylund.

Keskustelu

16.42 **Mats Nylund r:** Arvoisa puhemies, värderade talman! Arbete ska alltid löna sig. SFP anser att löntagaren borde få mera i handen. Beskattningen ska alltid sporra till arbete och företagsamhet.

RKP:n mielestä palkansaajalle pitäisi jäädä enemmän rahaa käteen kuin tällä hetkellä. [Kokoomuksen ryhmästä: Kokoomuksen linja!] OECD julkaisi muutama viikko sitten Suomi-raportissaan, että työn verotus on Suomessa edelleen liian korkealla. OECD suosittelee, että työn verotusta tulisi keventää lisää. [Simon Elo: Tervetuloa sinisiin vaan!] Arvoisa ministeri Orpo, oletteko te sitä mieltä, että työn verotus Suomessa nyt on oikealla tasolla? Aikooko hallitus noudattaa OECD:n suosituksia ja keventää työn verotusta?

16.43 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! OECD on jälleen kerran oikeassa, ja RKP:n eduskuntaryhmä on oikeilla jäljillä. Työn pitää aina kannattaa. Työnteon pitää olla aina kannattavaa, ottaa sitä sitten tunnin lisää vastaan tai viikon tai kuukauden, ja on väärin se, että lisätyöstä, lisätulosta, jonka ansaitsee, voi joutua maksamaan yli puolet veroa, jossain tapauksessa marginaaliverot voivat olla toistasataa prosenttia. Hallitus on toiminut määrätietoisesti tämän eteen, että työn verotus ei ole kenelläkään kiristynyt ja päinvastoin pieni- ja keskituloisten verotusta on kevennetty heti alkuun työtulovähennystä suurentamalla 500 miljoonalla eurolla. Tämä on ollut viisasta politiikkaa. Se on tukenut työllisyyttä, ihmisten ostovoimaa, purkanut kannustinloukkuja. Kannattaa tehdä työtä ja olla ahkera. Tätä politiikkaa mielestäni pitää jatkaa.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.44 **Mats Nylund r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tack för svaret. SFP anser att tyngdpunkten i beskattningen borde skiftas från arbete till konsumtion.

RKP esittää varjobudjetissaan, että verotuksen painopistettä siirretään työn verotuksesta kulutuksen verotukseen. [Oikealta: Se on hyvä!] Esittämämme verouudistus toteutetaan niin, että tuloerot yhteiskunnassamme eivät kasva. Arvoisa ministeri Orpo, oletteko kehysriihessä valmis harkitsemaan RKP:n mallin mukaista verouudistusta, jossa arvonlisäveroa korotettaisiin vähän ja tästä saadut tulot käytettäisiin sosiaalisesti oikeudenmukaisiin tulonsiirtoihin, kuten esimerkiksi takuueläkkeen ja opintotuen korottamiseen ja samalla työn verotuksen keventämiseen?

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

16.45 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi hallituksen veropolitiikan keskeisiä tavoitteita on ollut se, että kokonaisveroastetta saadaan myös laskemaan, ja nyt jo tehdyillä päätöksillä kokonaisveroaste laskee sieltä maailmanennätysluokasta, 44 prosentista, 42:een, ja tästä täytyy olla erittäin tyytyväinen. Liian korkea kokonaisveroaste on hiekkaa yritysten rattaisiin, ja se tappaa työn tekemisen halua. Siksi se veropolitiikan linja, joka on ollut ja jonka pitäisi jatkua, on se, että siirretään painopistettä työn ja yrittämisen verotuksesta välillisiin veroihin ja haittaveroihin, ympäristöveroihin, ja sitä kautta tehdään työnteosta kannattavampaa. Me olemme tehneet tämmäntyppisiä liikkeitä, muun muassa viime syksynä tämän vuoden budjettia tehtäessä rahoitettiin työn verotuksen keventämistä ympäristö- ja energiaveroja lisäämällä.

Katsotaan — me teemme veropolitiikkaa kokonaisuutena — mikä on mahdollista, mutta suunta, jota maalailitte, on oikean kuuloinen.

16.46 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme täällä eduskunnassa keskustelleet kovasti eriarvoisuudesta ja tuloerojen kasvusta. Minä haluan nyt muistuttaa, että näitä veronkevennyksiä te olette tehneet tämän vaalikauden aikana heikompiosaisten suomalaisten kustannuksella, on sitten kysymys työttömistä, lapsiperheistä, eläkeläisistä tai opiskelusta, koulutuksesta ylipäätään. Teidän veronkevennyksenne on otettu näitten ihmisten selkärangasta.

Arvoisa puhemies! Haluan kysyä valtiovarainministeri Orpolta: Miten te päädyitte siihen, että ylimääräinen tulo ylimääräisestä tunnista työtä maksaa esimerkiksi 25 000 euron vuosituloilla 39 prosenttia lopullisen verotuksen jälkeen? Eikö se ole 22 prosenttia eikä 39 prosenttia lopullisen verotuksen jälkeen? Te puhutte marginaaliverosta ikään kuin se olisi jotain totuutta.

16.47 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän veropolitiikan yleiseen linjaan. Me olemme todellakin keskustelleet siitä paljon tässä salissa. Edelleenkin olen sen ratkaisun kannalla, mihin me olemme päätyneet ensin pieni- ja keskituloisten verotusta, erityisesti työtuloveroa, keventämällä. Ensimmäinen tämä puolella miljardilla. Sen jälkeen osana kiky-sopimusta pidettiin vielä huoli siitä, että kenenkään verotus ei kiristy. [Antti Lindtman: Paitsi lapsiperheiden!]

Mitä tulee marginaaliveroihin, niin pitää kieltämättä olla näiden prosenttien kanssa tarkkana, mutta totuushan on varmasti se, teidänkin mielestänne, että Suomessa marginaaliverot ja progressio ovat jo todella kovaa luokkaa ja se marginaali ja progressio lähtee nousemaan jo pieni- ja keskituloisillakin aivan liian nopeasti. Mielestäni tämä on ongelma, johon meidän pitäisi kaikkien yhdessä ryhtyä ja tarttua.

16.48 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, marginaalivero on tämmöinen käsite, jota käytetään siitä, miten verotusta tasoitetaan, mutta tosiasiaa vuositulot ja niitten verotus ratkaisevat sen. Te puhutte aivan puuta heinää, kun te puhutte siitä, [Sari Sarkomaa: Oho!] että ylimääräinen tunti maksaa verotuksessa 39 prosenttia 25 000 euron vuosituloilla. [Hälinää kokoomuksen ryhmässä]

Teidän lähtökohtanne koko tämän hallitusohjelman tavoitteitten mukaisesti on se, että köyhät ihmiset Suomessa maksavat tämän teidän hallituksenne veronkevennyspolitiikan. Te olette rakentaneet veronkevennyspolitiikan sen varaan, että työtön ihminen, lapsiperhe, köyhä eläkeläinen maksaa teidän veronkevennyksenne rikkaille ihmisille. Te nostatte ve-

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

roja lapsiperheiltä 200 eurolla tämän vuoden aikana, keskituloisilta lapsiperheiltä. 200 eurolla kiristyy verotus lapsiperheillä. [Vasemmalta: Onko se oikeudenmukaista?]

16.49 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, mitä puuta heinää täällä puhun, mutta yritän edustaja Rinteelle selittää sitä, että jos me saamme työn verotusta alennettua, se kannustaa työntekoon. Se osaltaan on ollut taustalla siihen, että Suomessa tällä hetkellä työllisyys paranee ennätystahtia. Me olemme pääsemässä, hallitus, asettamaamme 72 prosentin työllisyysasteeseen.

Mitä tulee suomalaiseen verotukseen, niin kyllä se vain niin on, että ihminen miettii aika rationaalisesti, ja kun verotus määräytyy sillä hetkellä siitä työstä, niin silloin sitä lisätyötä verotetaan kovemmin. Totta kai se tasataan siellä sitten vuoden lopussa, mutta tämä on ongelma. Jos te ette tiedä sitä, niin kannattaa mennä keskustelemaan palkansaajien kanssa siitä, kuinka kannustava suomalainen verotusjärjestelmä on ottamaan lisätyötä vastaan. Kannattaa jutella. [Erkki Tuomioja: Onko meillä yhtään tutkimustulosta?]

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.6. Suullinen kysymys Dublin-asetuksen muuttamisesta (Sari Essayah kd)

Suullinen kysymys SKT 34/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Essayah.

Keskustelu

16.50 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! EU:ssa on ollut tähän mennessä käytössä niin sanottu Dublin-asetus, joka tarkoittaa siis sitä, että turvapaikanhakijan hakemus käsitellään siinä maassa, jossa hän ylittää EU:n ulkorajan. Nyt kuitenkin tuota Dublin-asetusta ollaan muuttamassa ja neuvotteluissa on ollut esillä muun muassa sellainen malli, jossa EU-mailla olisi ensinnäkin kiintiö näistä turvapaikanhakijoista, ja sitten jos tuo kiintiö ylittyy, niin automaattisella laskentamekanismilla siirretään turvapaikanhakijoita maasta toiseen. Näistä vastaanottamisista kieltäytyvät maat saattaisivat päästä palkähästä sillä, että he maksaisivat taloudellista tukea niille maille, jotka ottavat vastaan turvapaikanhakijoita. Mikäli neuvotteluissa ei päästä tästä yksimielisyyteen, niin todennäköisesti tämä päätös tullaan tekemään määräenemmistöllä.

Suomen hallituksen kanta on tähän mennessä käsittääkseni ollut se, että vapaaehtoisesti otetaan vastaan turvapaikanhakijoita mutta automaattiseen jakomekanismiin ei olla oltu halukkaita menemään. Haluaisin kuulla, mikä on hallituksen kanta tällä hetkellä tähän asiaan.

16.51 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin sen asetuksen on tarkoitus pyrkiä säätämään EU:ssa uudesta turvapaikkajärjestelmästä. Sen päätarkoitus on sinänsä erittäin terve eli se, että Dublin-sääntö nimenomaan saatettiin toimimaan. 2015–2016 kriisissä näin ei valitettavasti tapahtunut. Siitä, minkälai-

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

nen malli mahdollisesti tänä vuonna pyritään neuvostossa sopimaan, ei ole vielä selvyttä. Olin viime torstaina ministerineuvostossa, jossa tilannekatsaus käytiin maahanmuuttotilanteesta, mutta kompromissiesityksiä väännetään ja mietitään. Meidän kannaltamme oleellista on nimenomaan se, että Dublin-sääntö saataisiin toimimaan paremmin ja että maahanmuuttotilanteeseen pystytään Euroopassa vastaamaan järjestyneesti yhteistyössä kaaoksen ja sooloilun sijaan.

Aivan oleellinen kysymys, jonka myös olemme tuoneet kyllä esiin, on se, että EU:n täytyy olla myös osa ratkaisua siihen akuuttiin tilanteeseen, jossa taakkaa kantaneet maat, kuten Suomi, ovat, [Puhemies koputtaa] eli nimenomaan kielteisen päätöksen saaneiden palauttamiskysymykseen, ja tämä täytyy pystyä ratkaisemaan myös tässä yhteydessä.

Puhemies Paula Risikko: Vielä lisäkysymys.

16.52 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraatit eivät ole suuressa valiokunnassa näitä automaattisia malleja tukeneet sen tähden, että sillähän on ihmissalakuljetusta ja ihmiskauppaa kiihdyttävä vaikutus. Sen sijaan olemme ihmetelleet sitä, minkä tähden ei enemmän puhuta siitä, että olisi järkevää ottaa pakolaisia suoraan pakolaisleireiltä. [Ben Zyskowicz: Siitähän ministeri puhui!] Olisinkin kysynyt ministeriltä: Onko EU:n pöydissä ollut tämä vaihtoehto esillä? Minkä tähden ollaan viemässä sellaista automaattista niin sanottua taakanjako- tai vastuunjakomallia eteenpäin, joka todellakin entisestään pahentaa näitten hädänalaisten ihmisten asemaa ja jolla ei tätä kriisiä tulla varmastikaan millään tavoin ratkaisemaan?

16.53 **Sisäministeri Kai Mykkänen** (vastauspuheenvuoro): On ollut puhetta siitä, että pyritään. Kaikki ovat periaatteessa sitä mieltä, että pitäisi pystyä siirtämään enemmän kiintiöpakolaisia eli siirtää hädänalaisimpien ottamiseen suoraan leireiltä niin, että on ensin varmistuttu, mikä on henkilöiden tilanne, ja sitten otetaan tänne. Nykyinen järjestelmään perustuu salakuljetukseen [Sari Essayah: Juuri näin!] ja tuottaa loppuvaiheessa satojatuhanisia ihmisiä, jotka ovat saaneet kielteisen päätöksen eivätkä [Eva Biaudet: Ehkä se ei ihan ole se pääsyy!] helpolla siirry takaisin, mikä ei ehdottomastikaan ole se ideaalitilanne tilanteesta. Haaste on tietysti se, että myöskin tämä kiintiöpakolaisuutta painottava järjestelmä edellyttäisi nimenomaan sitä, että me pystymme Euroopassa sopimaan myös yhdessä siitä, miten toimimme — se on tietysti haasteellista — ja pystyisimme sitoutumaan laajemmalla joukolla. Ei Suomi yksin voi lähteä pelastamaan kiintiöpakolaisjärjestelmää moninkertaisena määränä, mutta jos me pystymme Euroopassa yhdessä siihen sitoutumaan, niin silloin tässä olisi paljon enemmän järkeä.

Mutta kuten sanottu, sen mallin yksityiskohdat, velvoittavuudet ovat auki. Me tietysti hallituksena pyrimme tässä Suomen kansallisen edun turvaavaan ratkaisuun ja otamme kantaa pakettiin sitä myöten, kun se alkaa hahmottua.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.7. Suullinen kysymys mikromuovien ympäristöön pääsyn estämisestä (Sari Sarkomaa kok)

Suullinen kysymys SKT 35/2018 vp

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Kokoomuksen eduskuntaryhmä, edustaja Sarkomaa.

Keskustelu

16.54 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa rouva puhemies! Muovi ei kuulu luontoon. Näkyvän muoviroskan lisäksi esimerkiksi Itämereen on arvioitu valuvan vuosittain 40 tonnia mikromuovia. Mikromuovihan on paljain silmin havaitsematon muovihiukkanen, joka sisältää ympäristömyrkkyä, ja se kulkeutuu jopa eläinten ja ihmisten elimistöön.

Useat Euroopan maat ovat tarttuneet toimeen, ja viimeksi naapurimme Ruotsi on kieltänyt muun muassa mikromuovin kosmetiikassa. Kysynkin: mihin toimiin hallitus on ryhtynyt sen estämiseksi, että mikromuovi valuu luontoon ja ravintoketjuumme? Mielestäni Suomen pitää olla ympäristöpolitiikassa edelläkävijä eikä perässätulija.

16.55 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onneksi juuri näin on, eli Suomi on ympäristöpolitiikassa edelläkävijä, ja monet sitten hiihtävät meidän perästä, kunhan kerkeävät. Tämä mikromuovikysymys on osa laajempaa muovikysymystä, ja todellakin siitä on monenlaisia haittoja olemassa niin eliöille kuin sitten viime kädessä meille ihmisillekin.

Tuo kosmetiikkaan sisältyvä mikromuovi on tietysti niin sanotusti iholle tuleva kysymys. Vaikka se on hyvin pieni osuus kaikista mikromuoveista, niin totta kai on syytä vähentää tarpeetonta mikromuovien käyttöä, ja onneksi tässä ovat jo monet tuotevalmistajat lähteneet luopumaan kokonaan näistä mikromuoveista kosmetiikassa.

Suomi toivoo, että tässä edetään koko Euroopan unionin rintamalla yhteisesti, ja sitä myös tuolla ympäristöneuvoston kokouksessa korostin. Sen sijaan olemme tarttuneet paljon laajemmin tähän muoviin ja lähdemme laatimaan muovitiekarttaa, missä myös muihin muovin ongelmiin niin ihmisten terveyden kuin ympäristönkin kannalta puututaan.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan yksi lisäkysymys, edustaja Sarkomaa, ja sen jälkeen vielä yksi kysymys.

16.56 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä me tarvitsemme tiukempaa muovipolitiikkaa ja ripeitä toimenpiteitä. Mielestäni odottelun ei pidä olla vaihtoehto. Yksi kestävä tapa vähentää muoviroksaantumista on kiertotalous. Toisaalta tarvitsemme käyttötavan muutosta, koska muovistahan jopa 95 prosenttia käytetään vain kerran, sitten se heitetään pois.

Kysynkin, mitä toimia hallitus on tehnyt kiertotalouden vauhdittamiseksi ja toisaalta sen vähentämiseksi, että kertakäyttömuovia ei olisi näin laajassa mittakaavassa Suomessa käytössä. Kysyn myös, voisiko hallitus selvittää muoviveron mahdollisuutta. Komissaari Kattainen on ottanut EU-tasolla tämän hyvin esille, ja huomasin, että myös valtiovarainministeri Orpo on tästä puhunut. Onko mahdollista, että selvittäisimme, voisiko muovivero olla osa ratkaisua, kun yritämme kitkeä muoviroksaa?

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

16.57 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En voisi olla enempää edustaja Sarkomaan kanssa samaa mieltä siitä, että tähän muoviongelmaan täytyy tomerasti ja ripeästi puuttua. Sen takia olemme yhdessä ministeri Lintilän kanssa panemassa pystyyn tämän muovitiekarttaa laativan ryhmän, mihin itse asiassa olemme kutsuneet edustaja Hanna Kososen vetäjäksi, lukuisista ministeriöistä ekspertit ja sen lisäksi tietenkin alan toimijoita. Tavoitteena on yksinkertaisesti se, miten vähennämme muovin käyttöä, miten paremmin kierrätämme muoveja ja miten joitain turhia muoveja voidaan myös korvata muilla materiaaleilla, kuten puupohjaisilla aineilla.

Kierrätyksessä ja kiertotalouden edistämisessä Suomi on aivan eturintamassa maailmassa, ja hyvä näin. Siellä meidän täytyykin olla. Tämän muoviongelman ratkaiseminen on yksi äärimmäisen tärkeä asia. Hallitus aikoo tuoda muovia koskevan selonteon ensi syksynä eduskunnan käsittelyyn.

Puhemies Paula Risikko: Ja lyhyesti, ministeri Orpo.

16.58 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä muovi on valtava ympäristöhaaste, haaste eläimille, luonnon monimuotoisuudelle ja ihmisten terveydelle. Siihen pitää laajalla rintamalla käydä kiinni, ja minusta on hyvä, että tähän on havahduttu ja tosiaan tätä tiekarttaa tehdään kotimaisestikin.

Me olemme ajatelleet valtiovarainministeriön suunnalla tuoda tähän yhtenä elementtinä muoviveroa tutkittavaksi, pohdittavaksi, koska sillä voitaisiin saavuttaa suuria käyttäytymismuutoksia. Hyvänä esimerkkinä on jo 90-luvulla Suomessa, ensimmäisenä maailmassa, käyttöön otettu hiilen verotus, joka on ollut aivan loistava tapa verottaa sitä, mikä on haitaksi, ja sitä kautta hillitä sen kulutuskäyttöä. Minusta tätä samaa meidän pitää nyt vakavasti miettiä myöskin muovin osalta, käyttäytymismuutoksiin myöskin pakottaa verotuksen kautta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.8. Suullinen kysymys asumisen kustannuksista (Olavi Ala-Nissilä kesk)

Suullinen kysymys SKT 36/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä yksi kysymys. Keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Ala-Nissilä.

Keskustelu

16.59 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kysyn asumisen kalleudesta suomalaisille, tästä me olemme keskustan eduskuntaryhmässä huolissamme. Nyt on tehty hyvää työtä asumisen rakentamisen byrokratian vähentämisessä, opiskelijoiden asumista on helpotettu, mutta voidaan hyvin kysyä, kohdistuvatko asumisen tuet oikein, kun tuotannon tuki on aika vähäistä [Anneli Kiljunen: Se on hyvä kysymys!] tällä hetkellä Suomessa ja asumisen hinta kallistuu siten, että se on todella ongelma monille suomalaisille.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Ministeri Tiilikainen on tehnyt hyvää työtä, puhunut muun muassa uudesta mallista, asunto-osuuskuntien mahdollisesta hyödyntämisestä. [Pia Viitanen: Ja leikkauksista!] Muitakin toimia on tehty. Miten näette, ministeri Tiilikainen, mitä voidaan tehdä asumisen kalleuden ongelmalle tällä hetkellä?

17.00 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Asumisen kalleus johtuu erityisesti siitä, että siellä, missä on pulaa asunnoista, hinnat karkaavat niin vuokra-asunnoissa kuin omistusasunnoissakin. Sen takia hallituksen kärkihankkeena on ollut lisätä asuntorakentamista, ja itse asiassa olen iloinen, että meillä tällä hetkellä rakentamisen volyymi on suurempi kuin vuosikymmeniin ja myös tämän kohtuuhintaisen asuntotuotannon, mitä valtio omilla toimenpiteillään tukee, tuotantotasot ovat korkeammalla kuin vuosikausiin, hyvä näin. Mutta tarvitsemme myös lisätoimia, koska asumisen hinta on edelleen korkea. Olemme tätä asumisen säätelyä alentaneet, muun muassa esteettömyysvaatimuksia on kevennetty, juuri tänään ministeri Mykkänen toi esityksen palosuojavaatimusten keventämisestä, ja tätä työtä jatkamme.

Tuo osuuskuntamalli, mihin kysyjä viittaa, on mielenkiintoinen malli, mitä käytetään muualla maailmassa enemmän. Selvitysmies on tehnyt siitä esityksen. Mielelläni sitä vien eteenpäin ja toivon, että päästään vähintäänkin pilotoimaan tätä asiaa jo tällä vaalikaudella.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

4. Kansanedustajien sopeutumiseläke poistettava

Kansalaisaloite KAA 1/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

[Hälinää — Puhemies koputtaa] Siirrytään ulkopuolelle kokouksiin ja annetaan puheenvuoro edustaja Saarakkalalle.

Keskustelu

17.01 Vesa-Matti Saarakkala sin: Arvoisa puhemies! Kiitän tämän kansalaisaloitteen tekijöitä hyvästä työstä ja samalla onnittelen siitä, että tämä kansanedustajien sopeutumiseläkekysymys on vihdoinkin saatu tänne eduskuntaan sillä tavalla, että nyt tähän epäkohtaan eduskunta melkoisella todennäköisyydellä saa tai joutuu, ihan näkökulmasta riippuen, otamaan kantaa tekemällä tästä asiasta mietinnön ja tarvittaessa äänestämällä mietinnöstä.

Olen itse ensimmäisen kerran jo maaliskuussa 2013, siis viisi vuotta sitten, tehnyt tämän käsittelyssä olevan kansalaisaloitteen kanssa käytännössä sataprosenttisesti samansisältöisen lakialoitteen, jossa esitin kansanedustajien sopeutumiseläkkeiden lakkauttamista ja kaikkien kansanedustajien siirtämistä sopeutumisrahajärjestelmän piiriin, kuten tässä kansalaisaloitteessa tehdään. Oma aloitteeni ei saanut silloin kovinkaan paljon julkisuutta eikä myöskään kannatusta eduskunnassa, mutta nyt tuntuu tilanne muodostuneen erilaiseksi.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Uskon, että tällä kansalaisaloitteella onkin nyt hyvät mahdollisuudet mennä läpi. Myös medialle on annettava tästä kiitosta, sillä kun 2016 uudemman kerran koetin itse asiaa edistää, silloin kansalaisaloitteella, se ei kerännyt kuin 4 700 kannattajaa, vaikka olin laatinut kansalaisaloitteeni lakialoitteen muotoon pykälä myöten. Aika ei ollut silloinkaan vielä kypsä, eikä aloite herättänyt juurikaan huomiota. Nyt media on penkonut asiaa käytännössä viikoittain, mikä on muokannut poliittista maaperää asian kannalta hedelmällisemmäksi.

Arvoisa puhemies! Entinen puhemies Maria Lohela puhemiehen tehtävässä toimiesaan oli ensimmäinen vaikutusvaltaisessa asemassa oleva kansanedustaja, joka uskalsi tarttua tähän asiaan, joka on ymmärrettävästi monelle tämän etuusjärjestelmän piirissä olevalle kiusallinen ja arka, ja hän teki sen viime vuonna. Olen tyytyväinen, että nykyinen puhemies Risikko on päättänyt jatkaa Lohelan käynnistämää hyvää työtä sopeutumiseläkejärjestelmän räikeiden epäkohtien selvittämiseksi, korjaamiseksi, poistamiseksi tai — kuten itse toivon — mieluiten koko sopeutumiseläkejärjestelmän alasajamiseksi entistä nopeammin, mieluiten lakkauttaen sen siten, että kaikki sopeutumiseläkejärjestelmän piirissä nyt olevat istuvat kansanedustajat siirrettäisiin sopeutumisrahajärjestelmän piiriin, kuten aloitteessa ehdotetaan. Ja jos mahdollista, sopeutumiseläkkeet lakkautettaisiin myös niitä jo nyt nauttivilta siirtäen heidät sopeutumisrahajärjestelmän kautta pois kultapossukerhosta.

Tuhansien eurojen kuukausittainen sopeutumiseläke tarvittaessa henkilön vanhuuseläkkeelle siirtymiseen asti ennen vuotta 2011 valituille kansanedustajille on täysin posketon ja kohtuuton. Se on sitä suhteessa tavallisiin kansalaisiin, joilla on mahdollisuus korkeintaan vain rajattuun ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan, ja se on sitä suhteessa ensimmäistä kertaa vuoden 2011 vaaleissa tai sen jälkeen valittuihin kansanedustajiin nähden, jotka ovat kestoltaan rajatun ja tasoltaan esimerkiksi ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan nähden matalan työttömyysturvan eli sopeutumisrahajärjestelmän piirissä.

On melkoinen etuoikeus suhteessa muihin eduskuntavaaliehdokkaisiin tehdä näyttäviä vaalikampanjoita tietoisena siitä, että mikäli ei tule valituksi, yhteiskunta rahoittaa taloudellisen riskin realisoitumisen käytännössä ruhtinaallisesti. Jos muuta toimeentuloa ei ole tai vaikka olisikin, ei töihin ole pakko mennä ja pääomatulojakin voi ansaita sopeutumiseläkkeen leikkautumatta. Tällainen mahdollisuus vääristää poliittista kilpailua, eikä meidän pidä pyydellä anteeksi siihen puuttumista keneltäkään.

Julkisuudessa olleet esimerkit myös todistavat, että sopeutumiseläkejärjestelmää käytetään aika usein maksimaalisesti kaikki porsaanreiät hyväksikäyttäen ja keplotellen. Poliittisen järjestelmän uskottavuus kärsii aivan liikaa siitä, että joillekin erityisyksilöille on taattu tällainen melkein pälinäinen elinikäinen kultainen kädenpuristus.

Arvoisa puhemies! Kun eduskunta ennen vuoden 2011 eduskuntavaaleja teki muutoksen sopeutumiseläkejärjestelmän alasajamiseksi jättäen kuitenkin silloisessa eduskunnassa istuneille edustajille itselleen tämän etuoikeuden lähes elinikäiseen kultaiseen kädenpuristukseen, asiassa vedottiin perustuslakiin, vaikka perustuslakivaliokunnan ei annettu edes lausua tästä asiasta mitään. Nyt taitaa tilanne olla se, että katsotaan myös perustuslakivaliokunnassa, kestävätkö silloiset heitot kansanedustajien sopeutumiseläkkeiden muka nauttimasta perustuslain suojasta todellisuudessa merivettä.

Arvoisa puhemies! On tullut aika lakkauttaa kansanedustajien sopeutumiseläkejärjestelmä kaikilta kansanedustajilta ja siirtää sekä entiset että nykyiset kansanedustajat tasoltaan selkeästi matalamman ja kestoltaan rajatun työttömyysturvajärjestelmän piiriin.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

17.07 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan selvää, että nykyjärjestelmää on käytetty väärin, ja on hienoa, että ensin aikanaan nykyinen presidentti, silloinen puhemies Niinistö ryhtyi toimeen tämän järjestelmän kohtuullistamiseksi ja nyt entinen puhemies Lohela ja nykyinen puhemies Risikko ovat jatkaneet näitä toimia näiden epäkohtien korjaamiseksi. Se on aivan selvää, että muutoksia pitää tehdä. Itse toivon, arvoisa puhemies, että eduskuntaryhmät etsivät nyt sellaiset keinot, joilla nimenomaan nämä epäkohdat, väärinkäytökset ja porsaanreiät tilkitään tästä laista niin, että sitä ei käytetä sillä tavalla kuin nyt julkisuudessa on osoitettu väärin käytettävän. Se ei ole kenenkään etu, sen ei pidä olla myöskään kenenkään oikeus.

17.08 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Itsekin koen niin, että on hyvä, että tämä asia nyt tulee eduskunnan käsittelyyn ja eduskunta ottaa tähän kantaa, niin kuin puhemies kyselytunnilla sanoi, tämän kevään aikana. Kohtuuttomat epäkohdat tästä järjestelmästä tulee toki poistaa, mutta mielenkiintoinen on tämä takautuva lainsäädäntöön puuttuminen ja se, pystytäänkö sitten täällä salissa ottamaan kantaa muihinkin asioihin kuin tähän kansanedustajien sopeutumiseläkkeeseen. Nykyinen järjestelmä ei varmaan toimi oikeudenmukaisesti myöskään semmoisia pitkään talossa olleita kansanedustajia kohtaan, koska eläkejärjestelmän pitäisi tunnistaa koko työhistoria, sen aikana saadut ansiot, ja täällä pitkään olleet kansanedustajat kokevat siinä myös epäoikeudenmukaisuutta. Täällä on monta sellaista kansanedustajaa. Minun mielestäni tämä on myös epäkohta tässä järjestelmässä, niin että on tärkeää, että täällä käydään nyt hyvin laajamittainen [Puhemies koputtaa] keskustelu asiasta.

17.09 Kaj Turunen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa odotin tätä keskustelua ja odotin hiukan vilkkaampaakin keskustelua, mutta sali jostain syystä nyt kyselytunnin jälkeen yllättävästi tyhjeni. Mutta käydään tällä pienemmällä porukalla sitten tämä keskustelu.

Itse asiassa tämä kansanedustajien sopeutumiseläke, jo se nimi, kertoo siitä, mistä on kysymys. Onko se niin, että kun on sattunut joskus pääsemään herroiksi niin sanotusti ja tietyn aikaa olemaan vielä herroina, niin sitten täytyy jotenkin sopeutua eläkkeen kanssa, joka auttaa siinä sopeutumisessa normaalielämään? Mutta kyllä joka tapauksessa olen itse sitä mieltä, että tämä sopeutumiseläkkeen maksatus tästä hetkestä tai siitä hetkestä, kun eduskunta toivottavasti tekisi sellaisen päätöksen, voitaisiin lopettaa ja siirtyä tähän niin sanottuun sopeutumisrahajärjestelmään, joka on kansanedustajille työttömyysturvajärjestelmä. Minä en usko, että tässä on perustuslaillista ongelmaa, [Puhemies koputtaa] koska onhan eläkkeisiin puututtu taannehtivasti aiemminkin.

17.10 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrettävästi sopeutumiseläke koetaan kohtuuttomana, ja sen takia eduskunta on tehnyt päätöksen aikoinaan lopettaa sopeutumiseläkkeen ja siirtyä tähän sopeutumisrahaan. Varmasti eniten tunteita herättävät nämä selvät väärinkäytökset. Siinä on se valuvika, että se ei huomioi pääomatuloja, mikä mahdollistaa sen kikkailun, että vaikka oikeasti on tuloja, niin ollaan sopeutumiseläkkeellä, joka on siis tarkoitettu työttömyysturvaksi. Minä näkisin itse, että tässä järjestelmässä siis kansanedustajilla minun mielestäni kuuluu olla jonkinlainen työttömyysturva, meidän kuuluu olla samassa asemassa palkansaajien kanssa, samassa mutta

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

ei myöskään heikommassa, eli samassa asemassa siten, että ansiosidonnaiseen verrattava järjestelmä olisi mielestäni läpinäkyvä ja reilu.

Mitä tulee kansanedustajien mahdollisuuksiin työllistyä edustajantoimen jälkeen, niin se varmaan vaihtelee hyvin suuresti. Jollain voi olla niin sanotusti pakastevirka odottamassa, jollain ei voi olla mitään mahdollisuutta palata enää niihin töihin, mitä hän aikaisemmin teki. Mutta siinä kohtaahan täältä salista hallituskin sanoo työttömille, että teidän pitää olla valmiita kouluttautumaan uudestaan, teidän pitää olla [Puhemies koputtaa] valmiita muuttamaan työn perässä. Niiden samojen ehtojen pitää päteä myös kansanedustajiin.

17.11 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sopeutumiseläkehän on eräänlainen muinaisjäännös, joka kyllä mahdollistaa aivan kohtuuttomuksia. Se tässä on jo todettu monella suulla.

Mutta sekin on hyvä todeta, että aikaa sitten, kun kansanedustajien sopeutumiseläkejärjestelmästä säädettiin, aika ja maailma olivat aivan toisia. Työttömyysturvaa ei ollut, ja tarkoitus oli kai alun perin suojata muun muassa vasemmiston kansanedustajia, joiden ei odotettu eduskunnassa kapitalisteja moitittuaan saavan mitään töitä ainakaan yksityiseltä sektorilta, [Välihuutoja vasemmalta] eikä silloin kyllä myöskään tiedetty osinkotuloista vielä mitään. Osinkotulot ovat tämän järjestelmän suurin porsaanreikä, ja ne eivät vaikuta kansanedustajaeläkkeen saantiin tai suuruuteen millään tavalla, toisin kuin palkkatulot. Tässä on se suurin puute.

17.12 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy taas kehua tätä meidän kansalaisaloitejärjestelmää, se nostaa merkittävän asian keskusteluun. Nyt on ollut tietysti hienoa se, että myöskin puhemiehet ovat olleet aktiivisia tämän suhteen, ja odotetaan tulosta. Minusta on aivan selvää, että ihmisillä menevät myöskin sekaisin nyt tämä vanha sopeutuseläke ja nyt sitten tämä sopeuttamisraha. Tämä järjestelmähän korjattiin vuonna 2011.

Itse olen ehdottomasti sitä mieltä, että näitä osinko- ja pääomatuloja koskeva virhe pitää korjata ja meidän pitää, hyvät kollegat, kuunnella myöskin kansan oikeustajua tässä. Siis onhan tässä nyt senkaltaista moraalitonta kikkailua, jota ei oikein Suomen kansanedustaja aidosti voi hyväksyä.

17.13 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaan iso kiitos kansalaisille tästäkin aloitteesta, joka on nyt tänne eduskuntaan saapunut. Kiitos myös edustaja Saarakkalalle erittäin hyvästä avauspuheenvuorosta. Muistan aikanaan oman lakialoitteesi ja omat työsi tämän asian puolesta. Allekirjoitin jo silloin, samoin olen allekirjoittanut myöhemmin edustaja Rami Lehdon vastaavankaltaisen lakialoitteen.

Eli sopeutumiseläke pois, sopeuttamisraha tilalle, siinä kiteytettynä oma näkemykseni, samalla lailla kuin se tehtiin silloin vuonna 2011 ja sen jälkeen aloittaneille kansanedustajille, eli tasa-arvo, samanlainen suhtautuminen riippumatta siitä, milloin on kansanedustajan uransa aloittanut.

Muidenkin eläkeläisten tilannetta tässä maassa on heikennetty taannehtivasti, kun tässä edustaja Pakkanen mietiskeli sitä. Aivan ansiokasta pohdintaa toisaalta miettiä sitä, voidaanko taannehtivaa lainsäädäntöä tehdä, mutta ainakin muiden eläkeläisten asemaa tässä maassa on taannehtivasti heikennetty.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Eli kansanedustajille toivoisin tosiaan samaa asemaa kuin muillakin palkansaajilla, ja kun loppuu hommat, niin sitten sama asema [Puhemies koputtaa] kuin muilla eläkeläisillä. Itse ajattelin palata normaaliin työhön, kun täältä putoan.

17.15 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan selvää, ja se on yksituumaisesti tässäkin keskustelussa nyt todettu, että tässä vanhassa järjestelmässä on epäkohtia ja ennen kaikkea siinä, miten sitä käytännössä käytetään, mistä muun muassa Iltalehti on kertonut monta yksittäistä esimerkkiä. Siinä käytössä on menettelyjä, jotka ovat tämän vanhan ja vanhentuneenkin järjestelmän valossa sen alkuperäisten ajatusten kannalta täysin ristiriitaisia.

Itse toivoisin, että tässä asiassa voitaisiin edetä järjestäytyneesti ja yhteistyössä. Puhemies Lohela ja nyt puhemies Risikko ovat ymmärtääkseni teettäneet erilaisia oikeudellisia selvityksiä ja kartoittaneet mahdollisia muutosvaihtoehtoja. Toivoisin, että eduskuntaryhmät yhdessä voisivat tarvittavista välttämättömistä muutoksista sopia.

17.16 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Halmeenpää nosti esille sen, että kansanedustaja voi tehtävässään toimiessaan poliittisesti leimautua niin, että se vaikeuttaa työn saantia. Minulla ei ole sitä pelkoa ollut: muistan kuinka kaksikymppisenä metsäalan opiskelijana kuulin, kuinka Metsähallituksen iso herra oli vannonut Savukosken jätkien kuullen, että hänhän ei ikinä tuota kommunistia palkkaa. Että siinä suhteessa minulla ei ole poliittisella uralla ollut enää kauhean paljon leimautumisen pelkoa. [Naurua]

Mutta sitten itse tästä kansalaisaloitteesta. Kansalaisaloitejärjestelmä on hyvä, ja tämänkin aloite pitää käsitellä asianmukaisesti. Toivon kyllä, että poliittisella järjestelmällä olisi selkärankaa ja ryhtiä niin paljon, että tässä vaiheessa korjattaisiin tämä pääomatuloilla kikkailu, laitettaisiin ne samaan asemaan kuin ansiotulot, ja sitten tehtäisiin iso uudistus, jossa käydään läpi palkat ja työnteon ehdot, eläkejärjestelyt kaikkienensa ja avustajajärjestelmä niin, että kerrankin katsottaisiin kokonaisuutena eikä niin, että osa [Puhemies koputtaa] julkisuuden paineessa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, täällä on joukko edustajia, jotka ovat monta monta tuntia sitten pyytäneet varsinaisen puheenvuoron tähän teemaan, tähän asiaan. Myöntäisin tässä vaiheessa debattia vielä puheenvuorot edustajille Elo, Salolainen ja Hoskonen, ja sitten siirrytään hetkeksi edustaja Myllykosken varsinaisella puheenvuorolla eteenpäin ja taas jonkin ajan päästä palattaisiin debattiin.

17.17 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä kuppi meni nurin viimeistään siinä vaiheessa, kun luki entisestä edustajasta, joka on joka toinen kuukausi töissä ja joka toinen vapaalla. Eihän tällaista ajatusta ole varmasti ollut edes silloin 60-luvulla, kun tästä järjestelmästä on päätetty.

On erittäin tärkeää, että puhemies Lohela aikanaan aloitti tämän selvitystyön ja nyt Risikko jatkaa, se on hienoa, mutta tarvitaan konkretiaa. Kolme asiaa, mitä pitäisi korjata: Siinä lakitekstissä puhutaan, että pitää olla kokoaikainen työ, jotta tämä eläke päättyy. Ei, se pitää korjata, ei voi kikkailla osa-aikatyöllä. Pääomatulot täällä jo mainittiin, ne pitää ottaa huomioon. Ja kolmanneksi oman työn yhtiöittäminen, jolla on myös kikkailtu, että saa

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

sen täyden edun. Nämä kolme ainakin pitäisi korjata. Varmaan perustuslakivaliokunnaltakin lausunto pitää pyytää, mutta uskoisin, että nämä voidaan korjata.

Niin kuin edustaja Zyskowicz tässä sanoi, toivon, että yksimielisyyteen, yhteistuumaisuuteen tässä ryhmäjohtajat neuvotteluissa pyrkisivät, tekisivät yhteisen lakiehdotuksen, joka täällä salissa sitten voitaisiin nuijia.

Hallitus on joutunut tekemään leikkauksia, [Puhemies koputtaa] sopeutuksia. Nyky-muotoinen sopeutumiseläke ei vastaa tarkoitustaan.

17.18 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja Pakkanen kiinnitti täällä huomiota erääseen kansanedustajien eläkejärjestelmän epäoikeudenmukaisuuteen: se on se, että täällä on kahdenlaisia ministereitä. Täällä on sellaisia ministereitä, jotka saavat eläkettä, ja sellaisia ministereitä, jotka eivät saa. [Timo Heinonen: Kaikilta pois!] Minä satun kuulumaan niihin, jotka eivät saa nykylainsäädännön mukaan eläkettä lainkaan, vaikka toimin kahdeksan vuotta ministerinä. Mutta nämä nuoret ministerit saavat eläkkeensä. [Jukka Gustafsson: Miten niin nuoret? — Naurua] Tähän kannattaisi ehkä kiinnittää jonkun verran huomiota nyt, kun näitä epäkohtia korjataan. Ja sen takia [Timo Heinonen: Pois kaikilta!] — olepa hiljaa — [Naurua — Eduskunnasta: Poika!] tämä on sen verran hankala kysymys, että tällaisesta on ollut vaikea olla täällä puhumassa, mutta nyt kun tästä eläkkeestä puhutaan, niin puhutaan sitten tämänkin asia halki. Tämä asia on korjattava.

17.19 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen samalla kannalla, että epäoikeudenmukaisuudet tässä järjestelmässä pitää korjata ja sitten myös huolehtia siitä, että tämäntyyppistä asiaa, jossa pääomatuloilla keinotellen otetaan kovempia eläkkeitä, pitää tarkastella ja se pitää poistaa sen jälkeen, se on ehdottomasti semmoinen asia. Uskon, kuten eduskunnan puhemies Paula Risikko hyvässä puheenvuorossaan äsken sanoi kyselytunnilla, että tämä asia on tarkastelussa ja etenee sitä kautta. Siellä eduskuntaryhmien puheenjohtajien kannattaa olla tätä teidän omaa viestiänne viemässä. Se on se oikea foorumi nyt.

Mutta sitten yksi huomio tästä järjestelmästä vielä: On syytä muistaa sekin, että sitten kun kansanedustaja jää eläkkeelle tai tipahtaa eduskunnasta ja esimerkiksi ei saa enää töitä, niin kansanedustajahan ei koskaan pääse ansiosidonnaiselle eläkkeelle eikä työmarkkinatuella. Hän jää sitten tyhjän päälle, jos ei mitään ole. Sitten ei ole mitään hänellä. Kuitenkin pitää pitää huoli: kun monihan on saattanut olla täällä esimerkiksi vaikka kaksi kautta, tippuu pois sitten, tai kolme kautta ja tippuu pois, [Puhemies koputtaa] ja entisestä työsuhteesta on aikaa, sieltä ei saa enää mitään, niin tyhjän päällekään ei voida jäädä, huonompaan asemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, ja nyt on puhujalistan vuoro.

17.21 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Kansalaisaloite on ymmärrettävä, ja täytyy sanoa, että kohtuuttomuuksiin kansa on herännyt. Onhan se kummallista, että meillä voi olla 38-vuotias eläkeläinen aina vanhuuseläkeikään asti. Ainakin nimike pitäisi olla joku toinen kuin sopeutumiseläke, ehkä sen pitäisi olla sitten ”työkyvyttömyyseläke”. [Ben Zyskowicz: Sopeutumattomuuseläke!] Jotakin meillä tässä on, ja minä ymmärrän kansan tunteet, kuinka kohtuuttomalle tämä järjestelmä tällä hetkellä vaikuttaa.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

On kuitenkin huomionarvoista se, kuinka me tämän prosessin tästä hetkestä eteenpäin viemme. Mielestäni kansanedustajien palkkiota pohtii ulkopuolinen työryhmä, palkkiotoimikunta, ja toivoisin, että kun tässä puolueet tekevät toivottavasti tiivistä ja yhteensovittettavaa yhteistyötä, niin tämä annettaisiin ulkopuolisen tahon arvioitavaksi. Enkä nyt olisi ollenkaan pahoillani, jos palkkiotoimikunnan työtaakkaa siltä osin lisättäisiin, jos he olisivat valmiita ottamaan ja arvioimaan sitten sitä tulevaa järjestelmää.

Itse näkisin, että jatkossa olisi tärkeää, että meillä olisi ansiosidonnaisen päivärahan maksuperusteisiin liittyvä järjestelmä. Ei siis ansiosidonnainen päiväraha, koska ansiosidonnaisen päivärahan aikana voit nostaa pääomatuloja. Niinpä sen pitäisi olla siihen samanlaiseen palkkatyöhön liittyvä laskentaperuste mutta niin, että se ei olisi kuitenkaan ansiosidonnainen päiväraha.

Itse kun tuolla toreilla ja turuilla tulee käytyä, alkaa tämä keskustelu sopeutumiseläkkeestä ja sopeutumisrahasta. Kun ensin sanoo, että en kuulu järjestelmän piiriin, niin desibelit hieman laskevat, ja sitten kun esittää kysymyksen, että olisiko parempi tämän sopeutamisrahan osalta, jos me olisimmekin ansiosidonnaisen päivärahan laskentaperusteiden kaltaisessa järjestelmässä, niin kaikki ovat tyytyväisiä ja hyvillään ja minä kiittelen, että no, tähän tarkoitti sitten edustaja Myllykoskelle, jos se putoaa eduskunnasta ensimmäisen kauden jälkeen, kuukausittain niin sanottua korvauksen nousua. Silloin nämä asiat tulevat oikeaan mittasuhteeseen. Näistä palkkioista, mitkä eivät ole ansiotuloa, ei pidäkään maksaa ansiopäivärahaa, koska meiltä työttömyyskassavakuutusmaksu peruutettiin ja saimme lukea lehdistä, että saimme 700 euron palkankorotuksen, kun lakattiin perimästä tätä työttömyysvakuutusmaksua.

Täytyy sanoa, että edustaja Elo toi kolme hyvää pointtia, joihinkin on helppo kyllä yhtyä, eli esimerkiksi osa-aikainen työn tekeminen. Täällä me varmaan kaikki olemme yhtä mieltä, jos voimme olla Ben Zyskowiczin kanssa yhtä mieltä siitä, että erityisen tärkeätä on, että pääomatulojen huomioiminen pitää ehdottomasti ottaa ja se pitää tuoda nopeassa tahdissa ja selkeästi, vaikka etuloikalla ennen kuin tämä kokonaisjärjestelmä perataan.

Mielestäni edustaja Mustajärvi oikein otti esille sen, että nyt tarvitaan kokonaisuudistus eikä ehkä sellaista, miten uudistusta täällä aloittaessaan silloinen puhemies suhtautui siihen, ehkä enemmän kansansuosiota kosien kuin niin, että olisi tehty oikeudenmukainen ja oikea ratkaisu lähtökohtaisesti, niin että kansanedustajat eivät edustajakauden päätyttyä vaalitappioon, niin että pudotaan eduskunnasta, olisi tavallista palkkatyötä tekevän kanssa epätasa-arvoisessa asemassa. Mutta silloin oli sellaisen politiikan aika, ja se meni kansaan kuin häkä ja niin menee tämäkin keskustelu varmasti.

Eli vielä kertaalleen, arvoisa puhemies: Me tarvitsemme uudistuksen, joka myös huomioi sen, mitä täällä edustaja Salolainen toi esille, että täällä kansanedustajatehtävistä oltuaan ministeritehtävissä sen pitäisi kyllä näkyä siellä eläkekarttumassa sitten myöhemmin. Tai jos sitten tämä kansanedustajan työ päättyy, niin kyllä minä ainakin arvostan sitä ministerin työtä niin paljon, ja siellä nyt on kuitenkin hieman isommat palkkiot kuin tässä kansanedustajalla, niin kyllä sen myös pitäisi näkyä. Se on sitä oikeudenmukaisuutta, että tunnustetaan, että omien ansioidensa ja omien palkkioidensa mukaan sitten eläkettä maksetaan. Jos sinä olet ollut ministerinä kahdeksan vuotta sitten ja sitten tämä kansanedustajatyö päättyy, niin ei se ministerin palkka tai palkkio näy millään lailla siinä. Se on ihan sama kuin yhden kauden kansanedustajalla tulee näitä rahoja. Kyllä mielestäni nyt tarvitaan semmoinen kokonaisvaltainen remontti, eikä tule vain pitäytyä pelkästään tässä kansalaisaloitteessa.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Nyt pitää avata tämä peli sitten niin, että nyt ihan oikeasti, jos eduskuntaryhmät haluat, että tehdään hyvä työ, käydään kyllä koko paketti sitten läpi ihan kaikkine karvoineen. Minun mielestäni se on ainoa edellytys. Että emme vain halua populistisesti palvella kansaa, vaan otamme sitten kaikkine karvoineen kaiken esille ja teemme kaikki nyt kerralla kuntoon.

Arvoisa herra puhemies! Tämä tästä.

17.27 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, ennen vuotta 2011 eduskuntaan valitut kansanedustajat ovat oikeutettuja sopeutumiseläkkeeseen, jos he ovat toimineet kansanedustajina vähintään seitsemän vuotta. Nyt keskustelussa oleva kansalaisaloite haluaa puuttua tähän asiaan ja poistaa sen, niin kuin me perussuomalaisetkin.

Vuoden 2011 alussa silloinen eduskunta päätti, että sopeutumiseläkejärjestelmä säilyy senhetkisillä kansanedustajilla myös jatkossa — tuohan sopeutumiseläke heille tarvittaessa ruhtinaallisen tulotason aina vanhuuseläkeikään asti, jopa kymmenien vuosien ajaksi. Näin ennen vuotta 2011 aloittaneet kansanedustajat turvasivat itselleen ruhtinaallisen toimeentulon, vaikka eivät tekisi enää päivääkään töitä. Olemme saaneet lukea useita uutisointeja, kuinka työikäiset entiset kansanedustajat nostavat suuria sopeutumiseläkkeitä keräten samaan aikaan myös muhkeita pääomatuloja.

Ensinnäkin tämä on todella väärin tavallisia kansalaisia kohtaan, ja väärin on myös se, että tämä vääristää myös yritysten välistä kilpailua, kun ex-kansanedustajan yritystoimintaa tuetaan sopeutumiseläkkeen muodossa. Sopeutumiseläkehän toimii myös starttirahana ja samalla yrittäjän lisätulona, vaikka pyörittäisi yritystoimintaa alle omakustannushinnan näin kilpailua vääristäen. Sopeutumiseläke tuo myös lisätuloja, jos entistä kansanedustajaa ei huvita tehdä ansiotyötä täysipäiväisesti tai ollenkaan. Ja jos entinen kansanedustaja on jäänyt ansiotyöstä eläkkeelle alle 65-vuotiaana, on hän voinut saada työeläkkeensä lisäksi myös sopeutumiseläkettä, kunnes täyttää 65 vuotta.

Tuhansien eurojen kuukausittaiseen sopeutumiseläkkeeseen oikeutettuja entisiä ja nykyisiä kansanedustajia on vielä noin 150 henkilöä. Tämä tarkoittaa, että suomalaiset veronmaksajat kustantavat sopeutumiseläkkeitä kymmenillä miljoonilla euroilla vielä seuraavien vuosikymmenien aikana. Viime vuonna sopeutumiseläkkeitä maksettiin yli 1,3 miljoonalla eurolla työikäisille ex-kansanedustajille samaan aikaan, kun lähes puoli miljoonaa oikeata eläkeläistä elää Suomessa köyhyysrajan alapuolella.

Jätin perussuomalaisten kanssa jo huhtikuussa 2016 kansalaisaloitteen kanssa samansuuntaisen lakialoitteen, jossa esitettiin sopeutumiseläkejärjestelmän lakkauttamista. Vaikka lakialoite ei silloin edennyt, se kuitenkin herätteli mediaa ja kansalaisia keskustelemaan ja uutisoimaan sopeutumiseläkkeestä ja sen epäoikeudenmukaisuudesta. Sopeutumiseläke on entisten kansanedustajien kohtuuton ja avokätinen työttömyysturva sekä toimeentulon lisä, johon hallituksen leikkaukset eivät koske. Sopeutumiseläkettä nostetaan, vaikka sitä ei oikeasti tarvitsisi, ja sitä sumeilematta väärinkäytetään. Voikin todeta, että sopeutumiseläke aiheuttaa laiskuutta ja ahneutta.

Arvoisa puhemies! Tämän kuun alussa eduskunnalle luovutettu kansalaisaloite sopeutumiseläkkeen poistosta keräsi kaikkiaan 70 000 vahvistettua kannatusilmoitusta. Toivon, että eduskunnalta löytyy selkärankaa lakkauttaa tämä jäännös, joka ei vastaa enää nykypäivää. Kyllä kansanedustajien pitäisi sopeutua takaisin normaaliin työelämään, kun samaan aikaan kansalaisia vaaditaan sopeutumaan muuttuviin työmarkkinoihin sekä uudelleen kouluttautumaan ja hakemaan töitä entistä pidemmän työmatkan päästä.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Kansalaisaloitteella on tarkoitus kannustaa sopeutumiseläkkeeseen oikeutettuja kansanedustajia työllistymään eduskuntatehtäviensä jälkeen. Tämä on linjassa hallituksen aktiivimallin kanssa, jolla kannustetaan työttömiä työntekoon. — Aktiivimalli todellakin aktivoi kansalaisia: se antoi vauhtia sekä tähän sopeutumiseläkettä koskevaan että aktiivimallin kumoamiseen tähtäävään kansalaisaloitteeseen.

17.32 Stefan Wallin r: Arvoisa puhemies! Sanottakoon heti kärkeen, että en ole aikeissa jäädä sopeutumiseläkkeelle, vaikka en enää ole vaikuttamassa tässä talossa ensi vuoden eduskuntavaalien jälkeen. En usko, että yksikään parhaimmassa työiässä oleva kansanedustaja etukäteen unelmoi sopeutumiseläkkeestä ihan riippumatta siitä, jättääkö hän tämän talon omasta tahdostaan tai tahtomattaan, siis kansan, äänestäjän, tahdosta. Suurimmalla osalla, kuten minulla, on tai tulee taatusti olemaan ihan muita suunnitelmia, ja siksi olen vapaa sanomaan tästä oman mielipiteeni, koska en puhu omassa asiassani.

Mielestäni, puhemies, tämä keskustelu sopeutumiseläkkeestä on saanut ylisuuret mittasuhteet. Keskustelu on lähtenyt niin sanotusti lapasesta ja on yksipuolisuudessaan tuottanut selvästi enemmän lämpöä kuin valoa. Keskustelussa ei olla kovinkaan syvällisesti pohdittu esimerkiksi sitä, mitä suomalaisten, siis oikeusvaltion, lainsäädäntöperiaatteiden näkökulmasta tarkoittaisi, jos voimassa oleva ennen vuotta 2011 valittuja kansanedustajia koskeva eläkejärjestelmä lopetetaan tai muutetaan sopeutumisrahaksi. Sehän tarkoittaisi, että ryhdyttäisiin takautuvasti toimivaan lainsäädäntöön, jossa siis jälkikäteen muutettaisiin niitä ehtoja, jotka vallitsivat silloin, kun tuleva edustaja hyvässä uskossa lupautui ehdokkaaksi ja ehkä luopui siviilityöstään tultuaan sitten valituksi eduskuntaan.

Suomen eduskunnalla ei ole tapana harrastaa takautuvasti toimivaa lainsäädäntöä. Päinvastoin Suomen eduskunta on välttänyt takautuvasti toimivaa lainsäädäntöä. Edellisellä kerralla, kun tämä talo oikeusoppineiden mukaan teki tai itse asiassa joutui tekemään näin, elettiin 1940-lukua ja puuhattiin sotasyllisyysoikeudenkäyntiä. Hyvät kollegat, ovatko sopeutumiseläkkeet oikeasti tähän verrattavissa oleva asia?

Herr talman! Diskussionen om anpassningspensionerna saknar fullständigt proportioner sett till de utmaningar som det här samhället i övrigt kämpar med och mot. Frågan har blivit ett projekt för vissa redaktioner, kanske i hopp om att frukten av kampanjen kan skördas i nästa års utdelning av Stora Journalistpriset.

Men tyvärr är det också så att det finns exempel där anpassningspensionssystemet utnyttjas på ett sätt som varken motsvarar idén eller målet med systemet eller den allmänna rättsuppfattningen. Olika slag av missbruk finns också i andra av samhället finansierade system för ersättningar och förmåner, men att kräva att hela systemet därför bör avskaffas också retroaktivt bara för att några få missbrukar det är naturligtvis en grov överdrift. Finns det möjligheter till missbruk ska kryphålen naturligtvis täppas till. Men någon måtta på politikerföraktet och självspäkningen får det väl ändå finnas också i den här salen.

Puhemies! Syy, miksi tämä eläkeasia on noussut puheenaiheeksi, ei ole välttämättä se, että se olisi yhteiskuntamme suurimpia epäkohtia. Sen sijaan on päivänselvää, että sopeutumiseläkejärjestelmä poikkeaa muiden työsuhteiden eläkejärjestelmistä. Poikkeaa kansanedustajan työ työn luonteesta puhumattakaan monella muullakin tavoin muista, sano-kaamme, normaaleista työsuhteista. Ei ole työaikoja, ei ylityökorvauksia, ei lomarahoja, ja ansiotasokin laahaa pahasti perässä verrattuna palkkaindeksiin. En ole vaatimassa näihin

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

mainittuihin asioihin minkään tyypistä muutosta, en todellakaan. Haluan vain osoittaa, mihin kaikkeen melko nopeasti törmää, jos ryhtyy johdonmukaisesti vaatimaan samoja etuuksia, järjestelmiä ja käytäntöjä kaikille.

Samalla tässä keskustelussa on myös unohdettu, että kansanedustajan tuulinen työ saat-
taa olla kaikkea muuta kuin meritoivaa henkilökohtaista tulevaisuutta ajatellen. Siksi so-
peutumiseläkejärjestelmä on 50 vuotta sitten keksitty, siksi se on edelleen olemassa, ja sik-
si se pääosin toimii, olkoonkin että joitakin yksittäisiä tapauksia kieltämättä löytyy, jotka
eivät taatusti vastaa sopeutumiseläkejärjestelmän tarkoitusta. Niitä porsaanreikiä on kat-
sottava ja tukittava, kunhan yhteisymmärrys löytyy tämän talon sisällä.

Arvoisa puhemies! Eduskuntalaitoksen arvovallan kannalta ei voi kuitenkaan olla niin,
että joku täysin ulkopuolinen häntä alkaa heiluttaa parlamentaarista koiraa, että muutoksia
sopeutumiseläkejärjestelmään tehdään jonkun muun tahon kuin eduskunnan ja kansan-
edustajien omasta aloitteesta. Jotkut mediat ja toimittajat ovat pitkin vaalikautta tehneet so-
peutumiseläkejärjestelmästä maalitaulunsa, ihan oman henkilökohtaisen projektinsa, ja
yrittäneet lietsoa asian ympärille lähestulkoon kansallista poikkeustilaa. On luotu vähin-
täänkin ulkoinen odotusarvo, että kun riittävän usein ja riittävän isoin otsikoin kirjoittaa ai-
heesta, niin kyllä tämä talo sitten lyyhistyy kuin vahakynttilä. Näin ei tietenkään ole, eikä
näin voi olla. Jos sopeutumiseläkejärjestelmään joskus tulee viilauksia, ne perustuvat tä-
män talon omiin pohdintoihin, omaan tahtoon ja omiin punnittuihin johtopäätöksiin, eivät
toriparlamentin vaatimuksiin.

Sitä mahdollista muutosta odotellessa sopii kuitenkin myös johdonmukaisuuden nimis-
sä pohtia, mitä muita etuuksia, oikeuksia, järjestelmiä ja periaatteita olisimme sitten val-
miita muuttamaan samalla tavalla, jos me juuri tässä asiassa lähdemme takautuvan lainsää-
dännön tielle siinä määrin kuin se oikeusvaltiossa on siis mahdollista edes tehdä. En usko,
että siitäkään pohdiskelusta tulisi kovinkaan hedelmällistä.

Arvoisa puhemies! Tiedostan erittäin hyvin, että tässä asiassa olisi poliittisesti terveel-
listä joko pysyä hiljaa tai sitten heittäytyä nöyräksi, flirttailla iltapäivälehtien kanssa ja ke-
rätä näitä irtopisteitä, mitä nyt on tarjolla, vaatimalla itsekin tätä ehdotettua muutosta tai
jopa vieläkin enemmän. Enkä siis minäkään sulje pois sitä, että perusteltuja muutoksia ny-
kyjärjestelmään vielä saattaisi tulla. Jäämme odottamaan puhemiehen tilaamia selvityksiä.
Myös edustaja Salolainen otti tässä esille selkeän epäkohdan, jota myöskin pitää tarkkailla
tässä valossa.

Mielestäni on kuitenkin paikallaan, että joku välillä myös puolustaa tätä ammattikuntaa,
politiikkaa, poliitikkoja ja kansanedustajalaitoksen mainetta, populismia vastaan. Näin
teen mielelläni, koska haluan, että tämä työ voisi jatkossakin houkuttaa uusia kiinnostu-
neita ja kiinnostavia ihmisiä, ihmisiä, jotka taatusti löytäisivät helpompia tapoja tienata le-
veämpääkin leipää mutta jotka haluavat tulla mukaan rakentamaan yhteiskuntaa nimen-
omaan kansanedustajina silläkin henkilökohtaisella riskillä, mikä siihen aina saattaa sisäl-
tyä.

17.40 Markus Mustajärvi vas: Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi kiitän edustaja Walli-
nia todella pohditusta puheenvuorosta, semmoisesta, joka varmaan antoi monelle mietti-
mistä niin tässä salissa kuin lehtereilläkin, tiedotusvälineiden edustajille ja niille ihmisille,
jotka seuraavat ehkä tätä lähetystä. Siinä oli aika paljon miettimistä varsinkin sen julki-
suuskohun jälkeen, mitä on tahallaan lietsottu.

Kansalaisaloitejärjestelmä on hyvä järjestelmä, ja se pitää ottaa tosissaan tässä talossa.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Niin kuin sanoin debattipuheenvuorossani, minusta marssijärjestys voisi olla ihan hyvin se, että kun aikoinaan nimenomaan tehtiin iltapäivälehtien paineesta semmoinen järjestelmä, joka ei tänä päivänä kestä kaikilta osin tarkastelua, niin jospa nyt mentäisiin toisella tapaa. Ensimmäiseksi otettaisiin tämä pääomatuloilla kikkailu pois, sen jälkeen katsottaisiin järjestelmä ihan kokonaisuudessa, tehtäisiin perusteellinen työ, käytäisiin se kahu yhden kerran kunnolla ja sen jälkeen voitaisiin luottaa, että se järjestelmä kestää myöskin ajan painetta ja seuraa aikaansa. [Suna Kymäläinen: Koskeeko se kaikkia?]

Täällä kansalaisaloitteessa on kohta, jota en allekirjoita alkuunkaan. Siinä on, että ”sopeutumiseläkkeiden poistaminen nostaa kansanedustajien ja eduskunnan arvostusta”. No, tämä ei kyllä sitä ratkaise. On aivan varmaa, edustajakollegat, että te ette tule koskaan tekemään työtä niin paljon, että se riittäisi, eikä teille koskaan makseta niin pientä palkkaa, etteikö teitä ahneeksi moitittaisi. [Oikealta: Juuri näin!] Vaikka nyt en olekaan tässä talossa pisimpään olleita, niin kyllä minulla jonkunlainen pohja on arvioida kansanedustajan työtäkin, eli jonkunlaisen ohjeen annan teille kaikille. Eli arvosta omaa työtäsi, tee sitä niin, että muutkin arvostavat, ja tee työsi niin, ettei käsi vapise tilipäivänä, kun tilin kuitaat. Se on paljon parempi tie ja varmempi tie kansanedustajan arvovallan ja tämän talon arvovallan nostamiseksi ja suojelemiseksi.

Kun puhuin tuosta kokonaisuudesta, niin silloin myöhemmässä vaiheessa ja hyvin valmisteltuna pitäisi katsoa, mikä on palkkataso, joka todellakaan ei ole, jos puhutaan pelkästään palkasta, korkea. Katsoin jokin aika sitten tilastoja. Noin 3 000 asukkaan kunnassa ja siitä ylöspäin kunnanjohtajilla on paremmat palkat kuin kansanedustajilla, eivätkä he laita jatkaakseen siinä työssä neljän vuoden välein hyvän auton hintaa omasta kukkarostaan, niin kuin tekevät monet kansanedustajat silloin, kun vaalivelkaa otetaan.

Sitten työnteon ehdot tässä talossa ja tämän talon ulkopuolella: mitkä fasilitetit meillä on täällä, mitkä ovat tarpeen, voidaanko karsia, ja onko ehkä puutteita, jotta kansanedustajat voisivat tehdä työnsä tosissaan?

Ja sitten ulkopuolella esimerkiksi kulukorvausjärjestelmä: Se on tarpeen. On aivan eri asia olla helsinkiläinen kansanedustaja, jolla aika ajoin työ, vaikka se vaativaa on ja voi olla äärimmäisen hankala päästä Helsingin vaalipiiristä tähän taloon, on kuitenkin toisenluonteista kuin esimerkiksi lappilaisella kansanedustajalla. Meillä on kolmasosa Suomen pinta-alasta. Yksistään meidän vaalipiirissämme se tietää rajua kulkemista. Lentokentälle on minullakin yli 200 kilometriä, lähimmälle juna-asemalle 120 kilometriä. Omassa kylässäni jos näkee yhden bussin päivässä, niin se on jo hyvin. Eli sitä pitää varjella, että kaikilla kansanedustajilla on yhtäläiset oikeudet toimia kansanedustajana, olipa valittuna mistäpäin Suomea tahansa.

Eläkejärjestelyt pitää katsoa sitten oikein huolellisesti vielä siinä isossa uudistuksessa, avustajajärjestelmä ja kaikki se.

Arvoisa puhemies! Kun viittasin esimerkiksi tähän palkkatasoon, niin ei pelkkä kansanedustajan palkka, jos siitä puhutaan, ole eurooppalaisessa vertailussa, jos jätetään entiset itäblokin maat pois, edes tavattoman korkea. Bundestagissa lähtöpalkka on yli 9 000 euroa kansanedustajalla, Italiassa vuosipalkka 170 000 euroa vuosi plus muut edut päälle, Alankomaissa, Isossa-Britanniassa vähän vajaa 8 000 euroa, ja sitten jos ottaa esimerkin lähempää, Norjasta ja Tanskasta, heillä on kuukausipalkka 7 800—7 900. Eli paremminkin on niin päin, että suomalainen kansanedustaja on tässä länsimaitten palkkavertailussa siellä alapäässä. Mutta kokonaisuus ratkaisee, ja kyllä kaikista tärkeintä on se, että kansanedustajalta pitääkin vaatia paljon mutta pitää katsoa, että työnteon edellytykset ovat kunnossa.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Sitten pari sellaista puutetta, mistä nyt ei ole kauheasti puhuttu, eli ei ole oikein sekään, että kun itsekin maksoin kymmenisen vuotta työttömyysvakuutusmaksua, niin sitten oman ammattiliiton työttömyyskassa teki valituksen siitä ja kaikilta kansanedustajilta lähti työttömyysturvaoikeus pois.

Ja jos vertaillaan, onhan sanottu, että pitää hakea yhtymäkohtia ansiosidonnaiseen korvaukseen myöskin sopeutumiseläkkeen, sopeutumisrahan kohdalla, niin eihän sekään ole sama näillä, jotka ovat tulleet myöhemmin tähän taloon ja ovat olleet vaikka yhden kauden, neljä vuotta, edustajina. Normaalitytanteessa ansiosidonnaista saavalle riittää 26 viikkoa, että hän saa sen täyden ansiosidonnaisen oikeuden, joka työhistorian kestosta riippuen kestää 300—400 maksupäivää, mutta sille kansanedustajalle, joka on neljä vuotta täällä talossa, maksettava korvaus on huomattavan paljon pienempi kuin ansiosidonnaista saavalla henkilöllä. Tämä on kyllä ihan selvä puute nuoremmilla, myöhemmin taloon tulleilla kansanedustajilla. He ovat eriarvoisessa asemassa muihin nähden, ja pitäisi olla rohkeutta korjata myöskin se kohta.

Eli vaikka minulla on eri lähtökohta kuin edustaja Wallinilla — en tiedä, tavoittelenko jatkopestiä — niin kiitän vielä, kun aloitin kiittelemällä tämän puheeni, edustaja Wallinia. Lopetan sen myös siihen, että tuontyyppistä, voisi sanoa, valtiomiesmäistä suhtautumistapaa toivoisi enemmän, vaikka asiat voivat olla hankalia käsitellä julkisuudessa. [Jukka Gustafsson: Hyvä puhe! — Oikealta: Hyvä puhe!]

17.47 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Kansanedustajien sopeutumiseläke, jolla tarkoitan nimenomaan ennen vuotta 2011 valittuja kansanedustajia koskevaa sopeutumiseläkettä, ei ole nykyisellään ajanmukainen. Sen takia tämä kansalaisaloite on tervetullut tähän saliin, koska se ymmärrettävästi aiheuttaa paljon keskustelua, kun samaan aikaan on aktiivimallia ja muuten heikennyksiä tapahtunut.

Jos ajatellaan kansanedustajan työnkuvaa, niin sen tehtävän pitäisi myöskin antaa semmoinen kuva ja toimia sitten niitten arvojen mukaan, mitä vie eteenpäin. Eli täällähän jaetaan niukkuutta, joten kansanedustajan ei tulisi toisaalta myöskään elää leveämmin kuin lainsäätäjän arvolle on sovinnaista. Mahdollinen takautuva lainsäädäntö aiheuttaa kuitenkin siihen omat haasteensa.

No, iltapäivälehtien mehevistä otsikoista huolimatta sopeutumiseläkkeen ja -rahan periaate on tarpeellinen, niin kuin täällä on tullutkin esille. Sopeutumisraha mahdollistaa esimerkiksi uudelleen koulutautumisen tilanteissa, joissa valitsematta jääneen kansanedustajan työkyky tai ammattitaito ei enää mahdollista aikaisempaan tehtävään palaamista.

Kansanedustajan sopeutumisrahan tavoitteena on ohjata kansanedustaja pohtimaan myös yhteiskunnan etua oman vaalimenestyksen sijaan, ja on myös tärkeätä, että pystytään tekemään tärkeitä päätöksiä, vaikeitakin päätöksiä aina sinne vaalikauden loppuun saakka eikä ajatella vain seuraavia vaaleja, omaa putoamista. Siinäkin mielessä se sopeutumisraha osaltaan helpottaa, jos sitten tippuukin. Sopeutumisraha takaa sen, että vastuullisen päätöksen ja eduskunnasta putoamisen jälkeen edustajalla on turvattu toimeentulo, kunnes se uusi työpaikka löytyy. Sen sijaan ongelman muodostaa joidenkin henkilöiden käytös, joka laiminlyö sopeutumiseläkkeen periaatetta. Sopeutumiseläkkeen tarkoitus ei ole todellakaan mahdollistaa eduskuntatyön taakse jättäneen edustajan maailmanmatkailua. Onkin moraalisesti kestämätöntä käyttää eläkettä tai sopeutumisrahaa hyväkseen tavalla, joka on esimerkiksi ulosmittausvelallisen tai työkyvyttömyyseläkeläisen kohdalla pyritty estämään lailla.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Lakia kansanedustajien eläkkeistä tuleekin täsmentää eläkkeen aikana saatavan palkan ja yrittäjätulon vaikutusten ja määrittelyn osalta. Ensinnäkin velvollisuutta ilmoittaa sopeutumiseläkkeen aikana saadut tulot pitää tiukentaa. Jokaiselta kalenterivuodelta tulee jälkikäteen vaatia selvitys tuloista. Selvitysten oikeellisuutta olisi näin mahdollista valvoa. Mikäli edustaja sitten ylittäisi tulorajan, niin maksettu eläke perittäisiin pois, aivan niin kuin muutenkin, muillakin työntekijöillä tai erilaista etuisuutta saavilla.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan ja kansanedustajien on toimittava arvonsa edellyttämällä tavalla myös kansanedustajuuden päätyttyä. Sopeutumiseläkkeen käytäntöjä on muutettava.

17.51 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva kansalaisaloite koskee kansanedustajien sopeutumiseläkkeen poistoa. Aihe on ollut runsaasti esillä julkisuudessa, ja asia koetaan tärkeäksi kansalaisten keskuudessa, mistä kertoo myös aloitteen yli 70 000 allekirjoitusta. Esitänkin kiitokseni aloitteen laatijoille. Kansalaisaloite on kerta toisensa jälkeen osoittautunut kansalaisille tärkeäksi ja hyödylliseksi yhteiskunnan muutoksen ajuriksi. Sen kautta yhä useampi epäoikeudenmukaisuus on alistettu poliittiselle päätöksenteolle, ja uskon, että aloitteet tulevat olemaan merkittävä tekijä jatkossakin. Kiitos on myös annettava kansan pulssin päällä olleelle perussuomalaisen kansanedustaja Rami Lehdolle, joka teki vastaavan lakialoitteen jo vuonna 2016. Olen täysin myös tämän kansalaisaloitteen niin kuin myöskin tämän lakialoitteen kannalla.

Arvoisa puhemies! Sopeutumiseläke on malliesimerkki sellaisesta oman selän taputtelusta, josta meidän tulisi päästä täällä eduskunnassa eroon. Tämä eläkejärjestelmä on aikoinaan luotu siksi, että eduskunnasta pudonneen kansanedustajan työllistyminen oli aidosti vaikeaa. Maailma kuitenkin muuttuu, ja työttömyysjärjestelmää, joka on kiistämättä ainutlaatuinen koko maailmassa, on arvioitava uudelleen. Nykymuodossaan sopeutumiseläke joutaa historian romukoppaan. Viime kaudella tehtiin korjaavia liikkeitä oikeaan suuntaan, ja vuoden 2011 jälkeen valituille edustajille ei sopeutumiseläkettä enää heru. Aiemmin ei kuitenkaan ollut rohkeutta puuttua saavutettuihin etuihin. Nyt sitä rohkeutta täytyy olla.

Arvoisa puhemies! Medialla on ollut kissanpäivät sen uutisoidessa sopeutumiseläkettä nauttivista ex-kansanedustajista. Suurin osa heistä on täysin työkykyisiä ja monesti saa osa-aikapalkkaa tai pääomatuloja eläkkeensä ohella. Oikeudenmukaisuus ja tolkkua on tästä kaukana. Poliitikkojen arvostus ei alun perinkään ole ollut kovinkaan korkealla tasolla, mutta tämä rapauttaa kansan luottamusta entisestään. Samaan aikaan aktiivimallin tukileikkurit heiluvat toisille. Sopeutumiseläkkeen suurin vika on se, että se ei välttämättä katkea, vaikka sopeutuja saisi rahaa jostain muusta toiminnasta. Lisäksi eläkkeen kesto on täysin vailla perustetta. Meillä on esimerkkejä, joissa sopeutumiseläkettä voi nauttia jopa monta kymmentä vuotta. Ei kansanedustajuus sentään invalidiksi tai muutoinkaan työkyvyttömäksi tee, työhaluttomaksi ehkä.

Arvoisa puhemies! Sopeutumiseläkkeeseen oikeutetut entiset ja nykyiset kansanedustajat ovat etuoikeutetussa asemassa verrattuna sekä kansalaisiin että vuoden 2011 jälkeen valittuihin kansanedustajiin. Yksinkertaisin tapa edetä asiassa olisi romuttaa sopeutumiseläkkeen lisäksi myös tämänhetkinen sopeutumisraha. Entiset ja tulevat kansanedustajat mutta myös kansalaiset olisivat samalla viivalla, jos sopeutumisrahajärjestelmä muutettaisiin ansiosidonnaiseksi tai vastaavaksi järjestelmäksi. Sellaisia järjestelmiä, jotka asettavat ihmi-

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

set eriarvoiseen asemaan, ei tule säilyttää. Edellä mainituin perustein minun on helppo kannattaa aloitetta ja vielä kerran kiittää sen alullepanijoita.

17.56 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Kansanedustajien sopeutumiseläke luotiin aikanaan turvaamaan eduskunnan jälkeistä elämää ja toimeentuloa sellaisillekin kansanedustajille, joiden ajama ja edustama aate ei ole kaikkein myyvin. Lienee selvää, että tarvitsemme jatkossakin järjestelmän, joka turvaa oikeuden ja mahdollisuuden puhua suoraan ja ajattelematta sitä, mitä kannattaa ja pitää sanoa, mitä asioita kannattaa edistää, jotta aika oman eduskuntauran jälkeinkin olisi turvattu.

Kannattaa myös muistaa, että vanhaa sopeutumiseläkettä nauttii tällä hetkellä vajaat 30 entistä kansanedustajaa. Järjestelmän kulut ovat noin 1,3 miljoonaa euroa. Eli vaikka kuinka kiihdytämme tunteita, puhutaan talouden ja vaikkapa Suomen noin 55 miljardin euron vuosibudjetin mittakaavassa hyvin pienestä ongelmasta. Oikeudenmukaisuuden tunteen kannalta asialla on enemmän merkitystä, ja siksi tämäkin aloite ansaitsee arvoisensa huolellisen selvittämisen.

Etenkin viime aikoina paljastuneet kikkailut sopeutumiseläkkeen, palkkatulojen karttamisen ja toisaalta pääomatulojen nauttimisen välillä pakottavat pohtimaan tarkennuksia järjestelmään. Sopeutumiseläkkeellä kikkailu on ehdottomasti väärin, toimeentulon turvaaminen vähintään palkansaajan tasolla sen jälkeen, kun on antanut panoksensa yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen täysipäiväisesti pitkään, on taas ehdottomasti oikein. Olen keskustellut kansanedustajien vanhan sopeutumiseläkkeen kohtalosta useiden ihmisten, kuten valtiosääntöprofessorin, valiokuntaneuvoksen sekä entisen oikeusministerin, kanssa. Kaikki heistä näkevät asialle kaksi ratkaisumallia.

Ensimmäinen vaihtoehto on se, että vanhoja sopeutumiseläkkeitä korjataan siten, että myös pääomatulot lasketaan niiden saannin ehdoksi. Puhuttamani asiantuntijat pitävät tätä mahdollisena myös perustuslain näkökulmasta, sillä sopeutumiseläkkeiden alkuperäinen tarkoitus oli turvata toimeentulo poliittisen uran jälkeen. Asiantuntijoiden mukaan pääomatulojen laskeminen mukaan tuloihin turvaisi tämän lähtökohdan eli olisi sinänsä lainmukainen toimi.

Toinen vaihtoehto on se, että yritämme muuttaa taannehtivasti järjestelmää vastaamaan enemmän yleistä työttömyysturvajärjestelmää. Siinä suurimpana ongelmana asiantuntijoiden mielestä on perustuslakimme, joka selkeästi estää tekemästä taannehtivaa lainsäädäntöä. Aikanaan tänne pyrkineet ja päässeet ovat tulleet taloon sillä olettamalla, että turva koskee heitä. Siihen on voinut luottaa, vaikka poliittinen ura söisi ammatillisen uskottavuuden, mikä on tapahtunut muun muassa itselleni. Ei minua kukaan toimittajaksi enää palkkaa, kun tämä poliittinen leima on otsassani. Se on se hinta, jonka itse maksan demokratiasta ja yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta. Sanonkin kaikille kansanedustajille, jotka tänne tulevat, että kannattaa muistaa, että kun ura täällä loppuu, me olemme poliittista ongelmajätettä, jolle joskus käy hyvin, joskus käy huonosti. Itselleni on käynyt kohtuullisen hyvin. Olen kertaalleen tippunut eduskunnasta ja olen onnistunut työllistymään myös muualla, eli en ole kovin huolissani omasta kohtalostani, vaikka tämän pahamaineisen sopeutumiseläkkeen piiriin kuulunkin.

Mutta sen sijaan tunnen aika monia muita edustajia, joiden ammatillinen uskottavuus on kyllä mennyt, mutta uutta ei olekaan löytynyt. Se ei ainakaan kannusta riskeeraamaan omaa tulevaisuuttaan poliittisen aktiivisuuden takia. Tämä taannehtivan lainsäädännön mahdottomuus oli myös syynä siihen, että kun järjestelmää vuonna 2011 korjattiin, sitä

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

korjattiin vain tulevien edustajien ja heidän eläkkeidensä osalta. Vaikka taannehtivan lainsäädännön muutos on vaikeaa, olen käynyt näiden politiikan ja juridiikan ammattilaisten kanssa keskustelua siitä, mihin taannehtiva muutos ja sopeutumiseläkkeiden lakkautus heistä päätyisi, jos se olisi mahdollista. Kaikki heistä pitivät selvänä, että muutos pakottaisi arvioimaan kansanedustajien tilannetta koko työläinsäädännön näkökulmasta uudelleen.

Ensinnäkin palkkio- ja eläkejärjestelmämme vertaaminen ja yhdistäminen palkansaajien vastaavaan pakottaisi avaamaan myös kansanedustajien palkkiojärjestelmän, jonka taso, niin pahalta kuin se ehkä jostakusta kuulostaakin, on jäänyt palkansaajien palkkatasosta jälkeen ainakin vuodesta 2000 asti. Palkat ovat nousseet siitä lähtien kuulemma keskimäärin noin 40 prosenttia, julkisen alan palkat yli 45 prosenttia, mutta kansanedustajien palkkiot vain 29 prosenttia. Nämä luvut ovat muutaman vuoden vanhoja, mutta uskon niiden olevan edelleen hyvin suuntaa antavia, koska viime vuosinakaan tasokorotusta palkkioihin ei ole tehty. Käytännössä erojen tasoittaminen tarkoittaisi siis palkkioidemme huomattavaa korotusta, joka ei varmasti suomalaisia tässä tilanteessa ilahduttaisi tai lohduttaisi. Pelkästään nousun tasoitus palkansaajien tasolle tarkoittaisi palkkioidemme nostoa yli 1 000 eurolla kuukaudessa. Miltä kuulostaa?

Palkansaajien järjestelmään siirtyminen vaatisi muuttaman myös nykyisten, vuonna 2011 tai sen jälkeen aloittaneiden edustajien sopeutumisrahajärjestelmän, jota usein julkisuudessa verrataan työtä tekevän ansiosidonnaiseen päivärahaan mutta joka tosiasiallisesti on huonompi kuin palkansaajan työttömyysturva. 6 400 euroa tienaa palkansaaja saa neljän vuoden työn jälkeen työttömäksi jäätyään noin 2 400 euroa puolentoista vuoden eli 400 päivän ajan. Saman verran tienaa kansanedustaja saa sen sijaan esimerkiksi yhden kauden eli neljän vuoden jälkeen vajaan 1 800 euroa yhden vuoden ajan. Kahden kauden jälkeen eli kahdeksan vuoden jälkeen hän saisi 2 050 euroa kahden vuoden ajan, eli silloin turva on mitallisesti jo vähän isompi mutta edelleen tasoltaan pienempi kuin palkansaajalla.

Samalla työtämme pitäisi saada ohjaamaan palkansaajien tavoin muun muassa työaikalaki, joka merkitsisi meillekin vain 8 tunnin työaikoja. Jatkossa työajat selkeytettäisiin päättymään viideltä iltapäivällä, ja se muuttaisi isolta osalta kaikkia käytäntöjä tässä talossa, sillä aika moni meistä viettää välillä arki-iltansa puhumalla tässä salissa. Tulevaisuudessa sellainen peli ei vetelisi — tätäkään keskustelua ei tähän aikaan käytäisi. Mutta kuten sanottu, perustuslaki voi koitua näille suunnitelmille esteeksi. Hyvä, että ammattilaisten ryhmä pohtii, mikä on järkevää ja mikä ennen kaikkea mahdollista.

Arvoisa puhemies! Mielenkiintoisinta tässä keskustelussa on se, missä kulkee tämän työn arvostus toisaalta kansalaisten silmissä, toisaalta lehdistön ja kolmanneksi omissa silmissämme. Välillä tuntuu siltä, että aina ennen vaaleja suomalaiset ymmärtävät, että aika moni meistä paahtaa paljon töitä, tinkii vapaa-ajastaan, unestaan, perhe-elämästään ja oikeasti tekee parhaansa. Vaalien jälkeen asetelma muuttuu helposti siten, että monen mielestä yllättäen ajammekin vain omia etujamme.

Lehdistön asetelma tässä sopassa on selvä. En ole nähnyt ikinä, kertaakaan, yhtään juttua ylipitkistä työpäivistä tai aamuviideltä pidetyistä puheenvuoroista. En yhtään juttua siitä, että teemme töitä museosuojelluissa oloissa, joissa työergonomiasta ja sähköpöydistä voi vain unelmoida. En yhtään juttua siitä, että talossa ainakin 10 prosenttia edustajista on itse asiassa eläkeiän ylittäneitä ja siten he säästävät eläkekuluja, kun niitä ei heille tietenkään heidän tässä luottamustehtävässä ollessaan makseta. En yhtään juttua suoraan tai välillisesti kansanedustajakollegoihin kohdistuvien epäilyjen, syytösten, motiivien kyseen-

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

alaistamisen tai muun epäilyn aiheuttamasta henkisestä taakasta tai jopa suoranaisesta fyysisen väkivallan uhkasta. Joitakin kollegoitani on jouduttu jopa poliisin turvin turvaamaan.

Sen sijaan pitkistä kesälomista saamme lukea lehdistä säännöllisesti. Aika moni lähipiiristä kysyy aina sitä, miten päiväni elokuussa tai tammikuussa voivat olla niin täynnä erilaisia tapaamisia ja kokouksia, vaikka lehdistäkin vakuutetaan minun olevan lomalla. Samalla tavalla sain eduskunnasta välillä poissa ollessani puolustaa niitä kollegojani, jotka käyttävät paljon esimerkiksi pääkaupunkiseudun taksietuuttaan tai jotka eivät juurikaan käytä puheoikeuttaan tässä salissa. Niin mediaseksikästä kuin näiden asioiden listaaminen iltapäivälehdessä saattaa olla, kumpikaan ei mittaa tosiasiallista tehokkuuttamme tai tehotomuuttamme, ei osaamistamme eikä osaamattomuuttamme, ei tuhlaillevaisuutta sen paremmin kuin säästäväisyyttäkään. Ja näin väitän, vaikka itse innokkaana polkupyöräilijänä en pääse taksitilastojen kärkeen ja vaikka en kohtuullisen innokkaana puhujana loistakaan tilastoissa myöskään tuppisuuna. Siitä huolimatta peräänkuulutan reiluja ja etenkin läpinäkyviä pelisääntöjä ja käytäntöjä, ja sellaisia haluan myös itse edistää.

Mutta palataan vielä sopeutumiseläkkeeseen. Elämä ja työ näyttäytyvät aika erilaisina, kun asioita katsoo eri näkökulmista. Selvää on myös se, että päädymme [Puhemies koputtaa] sopeutumiseläkeasiassa mihin lopputulokseen tahansa, keskustelu eduistamme ja tuloksellisuudestamme tulee jatkumaan loputtomiin. — Arvoisa puhemies, saanko jatkaa muutaman lauseen verran?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, muutama lause, edustaja, vielä.

Kiitos! — Viime kädessä tämän työn arvostus riippuu siitä, miten me itse tämän arvostamme ja arvostamme, miten me työomme teemme ja miten myös toisiamme kohtelemme. Jo perustuslaki sanoo, että kansanedustajan tulee esiintyä vakaasti ja arvokkaasti sekä loukkaamatta toista henkilöä. Demokratia ja työ sen puolesta ovat niin suuria arvoja, ettei niitä kannata uhrata vain miellyttääkseen joitakuita, ja tästä pitää pitää kiinni kaikista asioista päätettäessä.

Muistutan myös siitä, että eduskuntavaalit ovat jälleen vuoden päästä. Toivotan kaikki tervetulleiksi näihin vaaleihin. Pidetään yhdessä tämä järjestelmä sellaisena, että se edes suurimmalle osalle näyttäytyisi jossain määrin houkuttelevana.

18.07 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Edustajat Wallin, Mustajärvi ja Järvinen pitivät erittäin hyvät puheenvuorot siitä, kuinka tärkeää on, että me myöskin itse arvostamme tätä työtä kansanedustajana. Tietenkin nämä kysymykset ovat tasapainoilua myöskin median ja kansalaisten näkemysten kanssa, ja me kaikki olemme saaneet todella paljon palautetta siitä, kuinka epäoikeudenmukaiseksi nämä sopeutumiseläkkeet koetaan, kun samaan aikaan tehdään aktiivimalleja, erilaisia leikkauksia sosiaalitukiin.

Itse näen tärkeänä, että sopeutumiseläkkeitä muokataan, ja se minimi on se, että ne porsaanreiät tukitaan eli että väärinkäytöksiä ei pystytä tekemään esimerkiksi pääomatulojen, kuten osinkotulojen, osalta. Siinä syntyy helposti vaikutelma, että sopeutumiseläke on entiselle kansanedustajalle ikään kuin perustulo, jonka päälle hän voi tehdä sitten muita tuloja. Sehän ei voi olla se käytäntö, kun samaan aikaan tutkitaan tavanomaisen perustulon mahdollisuuksia, mikä on huomattavasti pienempi kuin tämä kansanedustajan sopeutumiseläke.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Yksi vaihtoehto, millä tätä voidaan myöskin korjata, on se, että siirrytään vähän samankaltaisen työttömyysturvan piiriin kuin on muilla työttömillä elikkä siirrytään pelkästään sopeuttamisrahan käyttöön ja sovelletaan sitä esimerkiksi 400 päivän ajan, kuten on ansiosidonnaisen päivärahan osalta ollut käytäntö.

Pidän myöskin hiukan ongelmallisena tätä taannehtivaa puuttumista etuuksiin. Täällä on todettu kyllä se, että tiettyihin muihinkin eläkkeisiin on puututtu, mutta tietyllä tavalla olisin kuitenkin hyvin varovainen siinä, koska se voi sitten olla päänavaaja moniin muihinkin eläkkeisiin, ja minusta ne ovat ihan oikealla tavalla perustuslain suojeluksessa.

Pidän tärkeänä, että tästä todellakin käydään keskustelu eduskuntapuolueiden kesken ja pohditaan ratkaisuja erityisesti näiden väärinkäytösten korjaamiseksi, jotta todella tapahtuu se, mitä puhemies aiemmin tänään sanoi, että asiaan löydetään ratkaisu kevään aikana.

18.10 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Tämä sopeutumiseläke on epäoikeudenmukainen. Nyt ei ole kyse vain iltapäivälehtien revittelystä, mitä tapahtuu paljon, vaan tämä on oikeasti epäoikeudenmukainen. Tämä on ennemminkin sopeutumattomuuseläke, mitä myös väärinkäytetään.

Täällä on puhuttu siitä, että otamme poliittisen riskin. Kyllä, tiedän ottavani poliittisen riskin, mutta yrittäjät ottavat joka päivä riskiä. Ihmiset ottavat joka päivä riskejä tässä elämässä. Eivät toiset voi olla tasa-arvoisempia kuin toiset, kun otamme riskejä.

Kansantaloudellisesti, tiedän, tämä ei ole kovin merkittävä summa, mutta tämä on periaatteellinen kysymys. Kansalaisaloite on todella hyvä järjestelmä, missä kansalaiset saavat kertoa, mistä asioista he haluavat, että me keskustelemme täällä, ja minkä asian he haluavat korjata.

Sveitsissä on niin pitkälle mennyt tämä demokratiakehitys, että siellä on jopa suora demokratia. Eli kun kansalaiset jostakin asiasta kimpaantuvat tai kokevat jonkun asian epäoikeudenmukaiseksi, he keräävät tietyn verran nimiä, se tulee kansan äänestettäväksi ja se on sitova. Kansanäänestykset ovat Sveitsissä sitovia. Siellä on erittäin oikeudenmukainen yhteiskunta, se on hyvin kilpailukykyinen yhteiskunta.

Kyllä demokratia on sitä, että me kuuntelemme kansaa ja näin ansaitsemme kansalaisten luottamuksen. Jos kansalaiset kokevat, että joku asia on epäoikeudenmukainen, niin se ajaa kuilua poliitikon ja kansalaisen väliin. Hyvän johtajuuden salaisuus on luottamus, ja tällaiset epäoikeudenmukaisuudet nakertavat sitä luottamusta.

Jos me ajattelemme konkreettista tilannetta: Minä ja edustaja Elomaa olemme sairaanhoitajia. Elomaa äänesti minua ja teki paljon vaalikampanjaa minun eteeni, ja minä pääsin eduskuntaan ajamaan tänne sairaanhoitajien asioita ja niitä asioita, mitä kansalaisille lupasin. Sitten syystä tai toisesta minä tipuin eduskunnasta enkä enää tullutkaan valituksi. Sen jälkeen jäisinkin kotiin lukemaan naistenlehtiä, kun Elomaa edelleen painaisi sairaanhoitajan työtä. Sitten voisimme välillä käydä kahvilla, ja minulla olisi vain vähän isompi liksa aina kuukausittain.

Eli konkreettisesti tällaiset tilanteet eivät saa olla mahdollisia. Kyllä epäoikeudenmukaisuudet tulee korjata, ja siksi tämä aloite on täällä meidän pöydällämme.

Siis nyt on kysymys siitä, että me olemme kansalaisten asialla. Kansalaiset haluavat tähän korjauksen. Minä kannatan tätä aloitetta ja myös olen allekirjoittanut edustaja Rami Lehdon lakialoitteen tästä asiasta.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

18.13 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvää ja rakentavaa keskustelua aihepiiristä, joka ehkä ensi tuntumalta aiheuttaisi vähän enemmänkin vähän toisentyyppisiä puheenvuoroja, mutta on hienoa, että tämä sali on pystynyt myös tästä aiheesta keskustelemaan rakentavassa hengessä ja etsimään ratkaisuja. Tässä keskustelun kuluessa on minusta noussut esille kaksi asiaa, joista kohtuullisen suurta yksituumaisuutta tässä salissa on.

Ensimmäinen on se, että tässä nykyisessä järjestelmässä on epäkohtia ja niihin tulee puuttua. Tähän työhön varmasti tämä nyt meneillään oleva virkamiesvalmistelu antaa mahdollisuuden, ja toivottavasti sitten jatkotyössä eri eduskuntaryhmät etsivät tähän yksituumaisuutta ja päästään sitä kautta kestäväan ratkaisuun vielä tämän kevään aikana.

Toinen on sitten se — mistä mielestäni täällä kohtuuhyvin on yksimielisyys löytynyt — että tästä vaikeastakin asiasta, tai ehkä vaikeasti viestittävästä asiasta, ei kuitenkaan pidä syyllistyä kohtuuttomuuksiin tai liian voimakkaisiin puheenvuoroihin, että kuka nyt sitten lupaa kaikista huonoimmat edut heille, ketkä tässä salissa istuvat. Tämä jo osoittaa sen, että tiettyä arvokkuutta edustajilta löytyy, että tätä asiaa pystytään käsittelemään. Niin entinen sopeutumiseläkejärjestelmä kuin nykyinen sopeutumisrahoitusjärjestelmäkin liittyvät tähän kokonaisuuteen, kun puhutaan näistä kansanedustajien eduista. On varmasti järkevää, että tulevaisuudessa tämä koko kokonaisuus käy läpi ja mietittäisiin, millä tavalla se vastaisi parhaalla mahdollisella tavalla tulevaisuutta.

Se asia, mikä tässä monesti itselle tulee mieleen, liittyy enemmänkin siihen muutokseen, minkä 2011 vähän ennen vaaleja silloinen eduskunta teki ja mikä osaltaan nyt sitten on johtanut myös siihen, että tämä asia on pysynyt otsikoissa. Eli silloinen eduskunta oli valmis koskemaan tulevien edustajien etuihin mutta ei ollut valmis puuttumaan omiinsa. On aina ymmärrettävää, että kun tällainen tilanne käy, niin totta kai se aiheuttaa sen keskustelun, että onko tämä nyt mietitty yhdenvertaisuuden kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Jos kerran antauduttiin siihen, että ollaan valmiita ottamaan muilta mutta emme itseltämme, niin se aina kyllä johtaa siihen, että keskustelu jatkuu. Senpä takia olisi hyvä, että kun tuossa alussa puhuin niistä muutoksista, joita moni täällä on esittänyt, niin nyt tähän sopeutumiseläkejärjestelmään niitä tehtäisiin kuitenkin jo tämän kevään aikana. Tässä varmaan keskeinen muutos on se, että esimerkiksi pääomatulot otettaisiin huomioon, mikä ainakin ehkäisisi sitä, että tätä nykyistä järjestelmää pystyisi käyttämään niin härskesti hyväkseen kuin jotkut näyttävät käyttävän.

Kaiken kaikkiaan toivon, että tämä työ tässä talossa etenee ja ryhmät siinä löytävät sellaisen yhteisymmärryksen, että pystytään muutoksia tekemään, jotta sitä kautta pystymme myös näyttämään ympäröivälle yhteiskunnalle, että kaikkien niiden puheiden jälkeen eduskunta kantaisi vastuunsa ja tekee myös tarvittavat muutokset, kuitenkin niin, ettemme lähde huutokauppaan siitä, kuka täällä uskaltaa kaikista pahiten raippaa tarjota kansanedustajille. Sen verran meidän pitää kuitenkin arvostaa tätä ammattia, että emme lähde tällaiseen huutokauppaan.

18.18 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja siitä, miten meidän ensinnäkin pitää kyetä itse arvostamaan omaa työtämme mutta sitten kuitenkin ymmärtää se, että tässä nykyisessä sopeutumiseläkkeessä on tietynlaisia epäkohtia, jotka kansalaisten silmissä näyttävät varsin epäoikeudenmukaisilta. Kun ajattelee sitä tarkoitusta, mitä varten tämä sopeutumiseläke luotiin 50 vuotta sitten, niin siihen nähden se, että varmistetaan jonkunlainen tulo myös kansanedustajauran jälkeen niin, että siinä on

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

kirjattu, että se ei esimerkiksi koske pääomatuloa tai näitä osinkoja, on tietysti tähän päivään peilattuna semmoinen, joka varmasti ei vastaa tätä aikaa, koska nyt voidaan ottaa sitten tuloja myös pääomatuloina ja osinkoina. Siinä mielessä siinä varmasti on tämmöisiä porsaanreikiä, joita on syytä yhdessä katsoa, ja olen iloinen siitä, että tämän kansalaisaloitteen myötä tämä tulee käsittelyyn, ja myös siitä, että puhemiehet, niin edellinen kuin nykyinenkin, ovat tämän ottaneet yhteiseen ryhmien väliseen keskusteluun, ja toivon, että tänään käytävä keskustelu antaa meille ryhmäpuheenjohtajille hyviä eväitä siihen, miten me teemme tarvittavia muutoksia.

Mutta haluan kuitenkin kiittää myös niistä huomioista, että varmaan sitten pidemmällä aikataululla on syytä myös peilata tätä koko järjestelmää, myös miettiä nimenomaan tätä eläkejärjestelmää kokonaisuudessaan, avustajajärjestelmiä, kulukorvausasioita, palkkatasoja, kaikkea sitä, miten se peilautuu tähän päivään, sillä kaikkein pahinta, mitä tässä nyt voitaisiin tehdä, on se, että kiireellä ja median paineella ja muullakin tämmöisellä populistimipaineella me tekisimme nyt [Puhemies koputtaa] sellaisia muutoksia, joista myöhemmin huomattaisiin, että ne eivät ole pitkälle vieviä eivätkä aikaa kestäviä, niin kuin ehkä viime kerralla sorruttiin tekemään.

18.20 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämän kansalaisaloitteen käsittely ja sitten yleensä tämä sopeuttamiseläkeasia, tai kansanedustajien eläkeasian käsittely, on hyvä tehdä tällä keinoin avoimesti, reilusti ja vahvasti argumentoiden tosiasioilla.

Ensinnä kiitän kansanedustaja Stefan Wallinia erinomaisesta puheenvuorosta. Hän uskalsi rohkeasti ja viisaasti analysoida, miten tämä homma oikeasti on. Vaikka meidän työ kansanedustajana ei ole perinteinen työpaikka, niin olen tehnyt lähes neljännesvuosisadan töitä metsäammattilaisena ja voin vakuuttaa teille, hyvät kollegat, sen pitkän kokemuksen jälkeen — aloitin metsurina, ja se ei ihan kevyimpiä hommia ole, kun metri on lunta — että kyllä tämä työ on vaativuustasoltaan ja kaikelta siltä rasittavuudeltaan, mitä olen joutunut kokemaan — ja te, arvoisat edustajakollegat, olette sen saman kokeneet — ehdottomasti raskaampaa. Se on ihan varmaan sitä, olen sen omassa kehossani tuntenut ja yrittänyt pärjätä näine vaivoineni.

Mutta joka tapauksessa edustaja Wallin analysoi omassa puheenvuorossaan aivan erinomaisesti tätä asiaa. Samoin edustaja Markus Mustajärvi omassa puheenvuorossaan kertoi hyvin isoja, vahvoja, elämänmakuisia tosiasioita, miten tätä kansanedustajan eläkeasiaa tulee tarkastella. Tärkeintähän siinä on se, että pääsemme oikeudenmukaiseen ratkaisuun, joka kestää sitten aikaa. Jos me luemme iltapäivälehdistä, miten tässä asiassa tulisi toimia, niin se on mielestäni se väärä tie. Pitää olla reiluutta ja selkäranka suorana seisoa suomalaisen demokratian puolustajana ja eduskunnan puolustajana, niin että rohkenemme sen asian kanssa elää vuosia eteenpäin, selkä suorana myös toimittajia silmiin katsoen.

Jos kysytään kansalta mielipidettä, paljonko kansanedustajan oikea eläkemäärä tai palkkion määrä on, niin sitä minä en tiedä, mitä sieltä vastataan, mutta veikkaisin, että moni sanoo, ettei tarvitsisi maksaa mitään. Jotkut sanovat, että pitäisi maksaa tuplamäärä. Sen mielipidetiedustelun totuus lienee jossakin sillä välillä. Mutta kun katsomme tarkasti, mikä on suomalaisen demokratian ydin, niin se on siinä, että kansanedustajan työhön tuleva henkilö, tähän taloon tuleva ihminen, pärjää sillä palkkiollaan, pystyy selviytymään arkisista menoistaan ja sitten ennen kaikkea tekemään arvokkaasti sitä työtä, johon kansa hänet on valinnut. Jos emme arvosta omaa työtämme, niin arvostammeko silloin demokratiaa? Mi-

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

nusta Suomen kansanedustajan tehtävä on erittäin suuri kunniatehtävä ja kohtuullinen korvaus siitäkin pitää saada.

Mitä tulee sitten viime päivinä kovaa kohua herättäneisiin muutamiin koviin eläkejutuihin tuolla iltapäivälehtien sivuilla, viitaten näihin koviin eläkekertymiin, joita sopeuttamiseläkettä saavat entiset ministerit ovat nostaneet, niin kansanedustajan eläke-etuushan ei tuolla tavalla ole niin korkea, mutta ne henkilöt, jotka sitä ovat saaneet, nauttivat sitä ministerin palkan tuomaa kertymää. Näin ollen meidän pitää tosiasiat tässä asiassa tunnustaa ja laatia se järjestelmä, joka on oikeudenmukainen.

Edellinen puhemies Maria Lohela käynnisti tämän nykyisen menossa olevan prosessin, ja siihen ensimmäisenä hän kutsui kaikki eduskuntaryhmien puheenjohtajat keskusteluun, neuvotteluun, mitä tälle asialle tehdään, ja nyt Paula Risikko jatkaa tätä. Tavallaan Maria Lohela ja eduskuntaryhmien puheenjohtajat avasivat tämän väylän, ja nyt sitten Paula Risikko jatkaa tällä tiellä. Tiedän, että myös nykyinen varapuhemies Mauri Pekkarinen on asiassa ollut aktiivinen käyttäen monia puheenvuoroja omalla tahollaan.

Eli tämä asia on nyt hyvässä tarkastelussa, ja tässä on tärkeää muistaa se, että ilman kiihkoa, ilman mitään kaunaa tai negatiivisia tunteita kannattaa noudattaa sitä Olaus Petrin aikoinaan 1500-luvulla antamaa tuomarinohjetta tässäkin asiassa, että se, mikä ei ole kohtuus, ei voi olla lakikaan. Ja tähän ei ole hallituksen asia. Missään nimessä tämä ei ole hallituksen asia, vaan tämä on eduskunnan asia, ja meidän pitää kansanedustajina yhtenäisesti seisoa selkä suorana puolustamassa demokratiaa ja sitten niitä ihmisiä, jotka täällä siitä asiasta päättävät perustuslakimme mukaan. Siitä tämä homma lähtee, oman työn kunnioittamisesta ja oikeudenmukaisuudesta.

On selvä asia, että tällainen pääomatuloilla kikkailu on epäoikeudenmukaista, ja uskon, että siihen nyt Paula Risikon johtama valmistelutyöryhmä puuttuu, ja siihen liittyen pitää muistaa, että meidän pitää itsekkin noudattaa lakeja. Kun eduskunta on säätänyt lait, niin on se kohtuullista, että me niitä myös noudatamme. Uskon, että Paula Risikko vahvalla ohjauksellaan vie tätä työtä eteenpäin ja kaikki lakipykälät tutkitaan tarkasti, miten tämän pitää mennä ihan oikein ja oikeudenmukaisesti. On syytä muistaa, että nykyisillä kansanedustajillahan ei ole oikeutta, kuten monessa puheenvuorossa on jo kuultu, ansiosidonnaiseen päivärahaan tai mihinkään työmarkkinatukeen, kun tämä ei ole työsuhde. Me emme saa palkkaa, vaan saamme palkkiota. On syytä nämä juridiset seikat pitää kirkkaana mielessä ja siltä pohjalta lähteä viemään oikeaa asiaa eteenpäin.

Toivon, arvoisa puhemies, lopuksi, että tässä asiassa toimimme selkä suorana ja rehdisti ja eduskunta tekee tässä asiassa sellaisen ratkaisun, jonka kanssa voi elää vuosia, vuosia eteenpäin. Tärkeää tässä tehtävässä — viittaaan edustaja [Puhemies koputtaa] Stefan Wallinin hyvään puheenvuoroon — on puolustaa suomalaista demokratiaa, viedä suomalaisten ihmisten asioita eteenpäin ja olla oikeudenmukainen. Se on meidän isoin tavoite, mikä meillä pitää olla, ja niinhän se perustuslakikin sanoo, että kansanedustajan pitää noudattaa totuutta ja oikeutta. Tämän kun pidämme mielessä, niin varmasti pääsemme pitkälle eikä tarvitse turhia selittelypuheenvuoroja pitää sen pidempään.

18.26 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Sopeutumiseläkejärjestelmä juontaa juurensa aina 80-luvulle. On selvää, että järjestelmää on kehitettävä huomioiden myös muun yhteiskunnan kehitys. Ilolla tervehdinkin tätä kansalaisaloitetta, joka tuli tänne meidän käsiteltäväksemme.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

Laissa kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta säädetään kansanedustajan ja valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen. Laki sisältää säännöksen niin vanhuuseläkkeestä kuin sopeutumisrahasta. Ja kuten täällä on moneen kertaan tullut jo vastaan, lakia muutettiin vuonna 2011 niin, että entisen sopeutumiseläkkeen sijasta kansanedustajalla tietyin edellytyksin on oikeus määrääkaiseen sopeutumisrahaan. Uutta säännöstä sovelletaan siirtymäsäännöksen perusteella vain kansanedustajiin, joiden edustajan toimi on alkanut ensimmäisen kerran 1.3.2011 jälkeen.

Sopeutumiseläkkeen osalta on käyty rajanvetoa siitä, pidetäänkö sitä eläkkeenä vai työttömyyskorvauksen kaltaisena etuutena. Piirteitä on näistä molemmista järjestelmistä. Eläkkeenluonteisuuteen viittaa sääntely sopeutumiseläkkeen kertymisestä: ansaittavaa mutta vasta myöhemmin maksettavaa etuutta pidetään työsuorituksen vastikkeena osana. Toiseen suuntaan viittaa puolestaan se, että sopeutumiseläkkeen aikana saadut ansiotulot huomioidaan ja ne pienentävät sopeutumiseläkkeen määrää. Kun jää vanhuuseläkkeelle, ei ansiotuloja enää huomioida. Vuoden 2011 muutoksen yhteydessä valmisteluasiakirjoissa painottuu käsitys sopeutumiseläkkeestä eräänlaisena työttömyysturvaetuutena, joka perustuu edustajan uran pituuteen ja uran aikana saatuun edustajapalkkioon.

Lehdistä olemme saaneet lukea räikeitä tapauksia sopeutumiseläkkeellä olevista, jotka ovat nostaneet suuria pääomatuloja eläkkeen lisäksi. Tämä ei vastaa oikeustajuani, ja järjestelmää onkin muutettava siten, että myös pääomatulot huomioidaan. Kansalaisaloitteen käsittelyn myötä on tarkasteltava koko järjestelmää, ja mahdollisiin muutostarpeisiin on suhtauduttava avoimin mielin. Uusien edustajien kohdalla, jotka ovat tulleet taloon vuoden 2011 jälkeen, sopeutumisraha on heikompi kuin mitä olisi ansiosidonnainen työttömyysturva. Samaan aikaan kuitenkin on muistettava, että kansanedustajien edut ovat aina olleet ja tulevat aina olemaan kansalaisten erityisen mielenkiinnon kohteina. Järjestelmän on vastattava kansalaisten oikeustajua, mutta meidän tehtävänämme on myös huolehtia siitä, että tähän tehtävään halutaan myös jatkossa ja edut ovat sillä tasolla, ettei synny korruptioriskiä. Tämä järjestelmä on alun alkaen luotu kansanedustajien työttömyysturvaksi siinä tapauksessa, ettei työllistyminen ole onnistunut heti edustajanuran jälkeen. Tämän ei kuitenkaan pidä olla edustajan ikuinen tuloautomaatti, että hän työllistyessäänkin optimoi tilanteen niin, että tekee työtä vain sen verran kuin ”huvittaa” ja muutoin nostaa eläkettä. Sopeutumiseläke on tarkoitettu väliaikaiseksi toimeentulon turvaksi työttömyyttä vastaan.

Sekin tilanne on tunnistettava kuitenkin, että moni joutuu niin sanotusti tyhjän päälle siten, ettei ole virkaa, mihin palata. Voi myös olla tilanteessa, jossa joutuu pohtimaan, vastaako oma ammattitaito enää mahdollisesti pitkänkin edustajanuran jälkeen työelämän vaatimuksia. Kollegoiden työllisyysnäkyviä seurattessani olen ollut yllättynyt siitä, kuinka vaikeaa työllistyminen edustajanuran jälkeen on ollut. Tähän voi olla vaikutusta sillä, että on tullut leimautuneeksi poliittisesti ja joutunut ottamaan vahvoja poliittisia kantoja, jotka sitten vaikeuttavat työllistymistä. Jossain määrin tässä kansanedustajan tehtävässä ikään kuin muuttuukin epäkelvoksi muihin tehtäviin sen sijaan, että työnantajat arvostaisivat sitä, millaista kokemusta ja asiantuntemusta kansanedustajan tehtävä on kartuttanut.

Nyt tämä kansalaisaloite lähtee täällä meillä asianmukaiseen ja huolelliseen käsittelyyn, ja odotammekin myös virkamiesselvityksen tuloksia. Kun nämä selvitykset ovat valmiit, on niiden pohjalta aika tarkastella tätä järjestelmää kokonaisuudessaan.

18.32 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Stefan Wallin otti aiemmin esille vuosien 1945 ja 1946 kieltämättä hyvin häpeällisen sotasyllisyysoikeudenkäynnin, jota silloi-

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

nen oikeusministeri Urho Kekkonen ajoi, esimerkkinä taannehtivasta lainsäädännöstä ja vertasi sitä nyt käsittelyssä olevan kansalaisaloitteen tavoitteisiin. Mielestäni edustaja Wallin osui kuitenkin tältä osin vertailussaan harhaan. Nimittäin tämän sotasyllisyysoikeudenkäynnin taustana oli Neuvostoliiton ja sen valvontakomission aiheuttama erittäin vakava ulkopoliittinen uhka. Jopa koko Suomen itsenäisyys oli vaakalaudalla, miehitys oli edelleen mahdollinen, kun muun muassa Porkkalassa sijaitsi neuvostotukikohta. Silloinen takautuva lainsäädäntö tehtiin ulkovaltojen painostuksesta kansakunnan yleistä mielialaa vastaan ja koko maan järkytykseksi, ja myös jälkipolvet ovat tämän sotasyllisyysoikeudenkäynnin ja annetut tuomiot ehdottomasti jälkikäteen tuominneet.

Sitä vastoin tämä kansanedustajien sopeutumiseläkkeiden poistamista vaativa kansalaisaloite on tullut tänne eduskuntaan normaalin, eduskunnan itse aikanaan hyväksymän laillisen prosessin kautta. Kuten tänään on todettu, muihinkin eläke-etuuksiin on puututtu täällä eduskunnassa — miksi ei siis myös kansanedustajien sopeutumiseläkkeisiin?

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten kanta sopeutumiseläkkeisiin on ollut selvä jo huomattavasti aiemminkin kuin tämä lakialoite on tänne käsittelyyn tullut. Se on nähtävissä muun muassa edustaja Lehdon jo vuonna 2016 laatimassa lakialoitteessa, jossa vaaditaan sopeutumiseläkkeiden lakkauttamista. Olen itsekin allekirjoittanut tämän lakialoitteen useiden muiden perussuomalaisten kansanedustajien tavoin.

Arvoisa puhemies! Toivon nyt [Puhemies koputtaa] tälle käsittelyssä olevalle kansalaisaloitteelle ripeää ja menestyksestä käsittelyä eduskunnassa ja eduskunnalta päättävissä toimia asian suhteen.

18.34 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kansanedustajan työ on vaativaa, totta. Useimmat ottavat työnsä tosi vakavasti. Kansalaiset seuraavat edustajien toimia nykyään myös tarkemmin. Todellisuus edustajan työstä onkin erilainen kuin se kuva, joka on piirtynyt monen kansalaisen mielikuvaan. Palkka on hyvä mutta EU:n mittakaavassa keskiarvon alapuolella, kun edustajien palkkoja verrataan eri maiden välillä.

Nyt käsittelyssä oleva kansalaisaloite koskee sopeutumiseläkkeitä, joihin ennen vuotta 2011 valituilla kansanedustajilla on oikeus. Kansalaisaloitteella on reilusti yli 50 000 allekirjoitusta, joka vaaditaan aloitteelta, että se tulee salikäsittelyyn. Allekirjoituksia on 70 000. Kiitos tästä aloitteesta.

Kansanedustajan sopeutumiseläke on täysin moraaliton. Eläkkeen saamiseksi myös kikkailu pääomatuloilla ja osa-aikatyöllä on mahdollista — käsittämätöntä. Eläkeköyhyys kasvaa koko ajan. Takuueläkkeellä olevia, kansaneläkkeellä olevia, pienellä työeläkkeellä olevia näkyy yhä enemmän leipäjonoissa, iäkkäitä ihmisiä, yhä useammin naisia. Se on tätä päivää, valitettavasti. He eivät mielellään hae toimeentulotukea tai eivät osaa edes sitä hakea, sillä tämä iäkäs sukupolvi ei helpolla sosiaaliluukulle menekään. Kun puhutaan pieneläkeläisten verovähennyksistä tai eläkkeen noususta, puhutaan muutamista euroista. Sopeutumiseläkkeessä on kysymyksessä tuhansien eurojen eläke, ja sitä voi saada ennen todellista eläkeikää.

Arvoisa puhemies! Vaalien läheisyys ja puhemies Risikon ja varapuhemies Pekkarisen positiivinen suhtautuminen asian eteenpäinviemiseen voi tuoda muutosta tähän epäoikeudenmukaisuuteen. Medialle kyllä annan tällä kertaa tässä asiassa kiitoksen, se on vahvasti nostanut tämän sopeutumiseläkkeen negatiiviset puolet esille. Sopeutumiseläke on etuoikeus, joka ei ole mistään suunnasta katsottuna oikeudenmukainen. Rami Lehto on tehnyt tästä lakialoitteen, jonka itsekin olen allekirjoittanut. Edustaja Huhtasaari esitti esimerkein

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

konkreettisesti, mitä tämä sopeutumiseläke on ja mitä se tarkoittaa. Kuten edustaja Savio-kin tässä jo puheessaan sanoi — itsekin olen kannattanut tätä kansalaisaloitetta — perus-suomalaiset kannattavat kansalaisaloitetta vahvasti sopeutumiseläkkeen poistamiseksi. — Kiitos.

18.38 Ville Niinistö vihr: Arvoisa puhemies! Kuulun tässä asiassa ehkä niinistöläiseen koulukuntaan, elikkä minä näen keskeisenä sen, että jotta me eduskuntalaitoksena säilytämme ihmisten luottamuksen ja ihmiset kokevat, että päättäjät täällä ovat ajamassa yhteis-kunnan etua tavalla, joka nauttii laajaa yleistä luottamusta, niin meidän pitää olla erityisen kriittisiä suhteessa niihin etuuksiin, mitä kansanedustajat itse saavat. Hyvä johtaja johtaa esimerkillä ja vaatii itseltään enemmän kuin muilta. Tällä tausta-ajatuksella olen itse aja-tellut niin, että nämä epäkohdat ovat niin räikeät nykyisessä sopeutumiseläkejärjestelmäs-sä niille, jotka sen piirissä yhä ovat, että aika on ajanut tämän järjestelmän ohi ja siihen on pakko saada muutos. Sitä on nyt muutettava myös niiden edustajien osalta, jotka on valittu ennen vuotta 2011, niin kuin itsekin olen.

Silloin 2010, kun tästä neuvoteltiin viimeksi ja puhemies Niinistö asiaa vei eteenpäin, itse olin ryhmän puheenjohtajana mukana niissä neuvotteluissa. Silloinkin oli esillä ajatus, että jos vähintään sillä hetkellä istuneiden edustajien osalta oltaisiin siirrytty sopeutumis-rahaman piiriin, mutta ehkä asia vietiin silloin aika nopealla valmistelulla läpi. Kun ei haluttu sitä poliittista riitaa, koska siitä oli erimielisyyttä, niin tehtiin se pienin mahdollinen muu-tos, josta kaikki olivat samaa mieltä, ja ehkä se muutos oli näin jälkikäteen ajatellen vähän tällainen osauudistus. Eli tämä asia palasi nyt meidän pöydälle, koska edelleen tässä vanhassa järjestelmässä on räikeitä epäkohtia, ja nyt olisi hyvä, että tätä katsotaan koko-naisuutena ja tehdään sitten semmoinen järjestelmä, joka kestää aikaa.

Minä näen itse, että sopeutumiseläke sekä tämä uusi sopeutumisraha rinnastuvat enem-män työttömyyskorvausjärjestelmään, kun puhutaan työikäisistä ihmisistä, ja silloin kan-sanedustajilla, niin kuin kaikissa muissakin ammateissa nykyaikana, pitää olla varsinaiseen eläkeikään saakka — joka kansanedustajille on muuten 65 vuotta kansanedustajan varsinaisen eläkejärjestelmän piiriin pääsemisen kannalta — yhtä lailla kykyä ja mahdol-lisuuksia ja valmiuksia kouluttautua uudestaan ja sopeutua työmarkkinoiden muutoksiin. Niin kaikki muutkin ihmiset tekevät tänä aikana työmarkkinoilla. Sopeutumiseläke on luo-tu aikana, jolloin monien ammattien eläkeikä oli siellä jossain 55 vuoden paikkeilla, mutta näitä eläkeikiä on nostettu. Elikkä ihmisten työmarkkina-asemaan on puututtu kyllä aika voimakkaallakin kädellä muissa ammateissa, ja se pitäisi huomioida, kun arvioidaan sitä, että tästä kansanedustajan sopeutumiseläkkeestä on muodostunut mahdollisuus tosiasialli-sesti työikäisenä siirtyä eläkkeelle varsin varhaisessa vaiheessa tai täydentää sitä sitten pääomatulojen kautta niin, että ei tarvitse tehdä ansiotyötä sillä tavalla kuin ilman tätä jär-jestelmää olisi tarkoituksenmukaista ihmisten tehdä. Eihän tämä ole kestävä, että tällai-nen järjestelmä pysyy yllä vuodesta toiseen. Eli näkisin, että kyllä poliittisen tavoitteen pi-täisi olla se, että siirretään myös meidät vanhan järjestelmän piirissä olevat kansanedusta-jat jollakin siirtymäajalla tämän uuden järjestelmän piiriin ja samalla tarkastellaan, että se uusi järjestelmä kestää aikaa ja vastaa mahdollisimman hyvin ansiosidonnaista järjestel-mää, eli sitäkin voidaan samassa yhteydessä tarkkailla, kun kansalaisaloitetta käsitellään — tehdään se sitten kunnolla.

Ehkä perustuslakivaliokunnan jäsenenä sanon sen, että tähän liittyy tiettyjä haasteita. Jos oikeusoppineet arvioivat, että sopeutumiseläke rinnastuu enemmän ansiosidonnaisen

eläkejärjestelmän ratkaisuihin, niin tässä on tiettyjä perusteltuja odotusten suojia ja taan-
nehtivuuteen liittyviä haasteita, mutta ne on sitten syytä asiantuntijoiden kautta kuulla tä-
män käsittelyn aikana. Eli sellaista ennakkotapausta me emme ehkä halua kuitenkaan teh-
dä, jossa itse asiassa perustuslain tulkinnassa luodaan sellainen tulkinta, että ihmisten ker-
tyneisiin eläkkeisiin voitaisiin taannehtivasti hyvin vahvastikin puuttua. Minä näen, että
kansanedustajan sopeutumiseläke on siis enemmänkin työttömyyskorvaukseen rinnastet-
tavissa oleva etuus ja puhutaan työikäisistä ihmisistä, jolloin tämä muutos pitäisi olla mah-
dollista tehdä, mutta tämä on syytä tutkia tarkkaan, että tässä tällä kertaa ei lähdetä hutilo-
maan.

Mutta lopuksi haluan tosiaan korostaa sitä, että edustaja Wallin ja edustaja Mustajärvi ja
moni muu pitivät hyviä puheenvuoroja siitä, kuinka kansanedustajan työtä ja riippumatto-
muutta pitää arvostaa. Meidän pitää olla kansanedustajina ylpeitä täällä tästä työstä, tästä
luottamustehtävästä — ei sen takia, että se korostaisi meidän arvoamme, vaan se korostaa
suomalaisten arvoa. Me olemme täällä edustamassa suomalaista demokratiaa, ja se on to-
della tärkeä asia meille kaikille. Meidän velvollisuutemme, meidän kunniamme on tehdä
sitä työtä pyyteettömästi, intohimolla, asiantuntemuksella, perehtymällä asioihin, tapaa-
malla ihmisiä eri puolilla Suomea ja kuuntelemalla heidän näkemyksiään, ja kyllä se työ
edellyttää myös semmoisia toimintaedellytyksiä kansanedustajille, että sitä työtä voi tehdä
mahdollisimman hyvin. Mutta minä näen, jos arvioidaan tätä niin, että erotetaan tässä jy-
vät ja akanat, mikä on kansanedustajan työn kannalta tärkeää, että olen samaa mieltä edus-
taja Mustajärven kanssa, että esimerkiksi kulukorvausjärjestelmä on pitkien etäisyyksien
Suomessa järkevä tapa varmistaa se, että esimerkiksi Pohjois-Suomen kansanedustajat
pystyvät kiertämään tapaamassa ihmisiä ja oikeasti olemaan kontaktissa äänestäjiinsä.
Kansanedustajalla pitää olla mahdollisuus tehdä työnsä hyvin, palvella suomalaisia ihmi-
siä, mutta sopeutumiseläke, kun sitä käydään läpi, on selkeästi ihmisten yleisen oikeusta-
jun vastainen järjestelmä, jota voi käyttää keplotteluun erityisesti yhdistämällä pääomatu-
loihin. Vähintään tämä porsaanreikä nyt pitäisi korjata, koska — lopuksi palaan siihen,
mistä aloitin — meidän on myös omalla toiminnallamme osoitettava, että me asetamme it-
sellemme riman korkeammalle kuin me asetamme muille suomalaisille silloin, kun me
säädamme lakeja, että lakien, jotka koskevat sinua itseäsi lainsäätäjänä, pitää olla erityisen
tarkkaan punnittuja ja oikeudentajun mukaisia. Mutta myös kansanedustajan tehtävää pi-
tää puolustaa, koska se on suomalaisen demokratian puolustamista, ja silloin puhutaan
niistä toimintaedellytyksistä, kun ollaan tässä työssä. Mutta kun tästä työstä lähdemme,
niin toivottavasti moni meistäkin menee sitten muihin ammatteihin ja palvelemaan suoma-
laista yhteiskuntaa jollain toisella tavalla eikä jää väliinpuotoajaksi siihen sopeutumiseläke-
järjestelmän piiriin.

Ehkä lopuksi pitää sanoa, että tässä on tietysti kysymys yksittäisistä ihmisistä, ehkä
muutamasta kymmenestä ihmisestä. Siihen nähden ehkä kirjoittelu on saanut ison painoar-
von. Kansantaloudellisesti kysymys ei ole isoista luvuista, mutta menetetty luottamuspää-
oma on kansanedustajalaitoksen kannalta aivan turha, ja sen takia meidän on tähän asiaan
puututtava.

18.45 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Elomaa hetki sitten toi hienosti esille,
millainen on todellisten eläkeläisten tilanne tänäkin päivänä. Meillähän on todella suuri
eläkeläisten joukko, joka joutuu pärjäämään vuodesta toiseen todella pienellä eläkkeellä.
Useat ovat joutuneet jättämään myös lääkärin määräämiä lääkkeitä syömättä, jotta eläke

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

riittäisi ruokaan. Ja sitten samaan aikaan, kun nämä eläkeläiset lukevat medioista, kuinka ex-kansanedustajat reissailevat ja loikoilevat pitkin maailmaa veronmaksajien kustannuksella, kyllä se saa raivon partaalle monet kansalaiset.

Sopeutuseläkejärjestelmää käytetään nyt sumeilematta väärin. Esille tulleet väärinkäytökset ovat saaneet tämän aikaan, että tällainen kansalaisaloite on nyt tehty. Kiitos siitä sen kansalaisaloitteen alullepanijoille ja allekirjoittaneille, että me saimme tämän tänne keskusteluun tänään. Me perussuomalaiset olemme tehneet tästä lakialoitteen, ja se ei ole edennyt, niin että tätä kautta me saimme tämän keskustelun tänne saliin.

Kanssa yksi syy, mikä varmaan tämän on saanut aikaan, että tuli allekirjoittajia niin paljon, oli hallituspuolueiden läpi ajama aktiivimalli. Se kyllä aktivoi nyt kansalaiset allekirjoittamaan tämän kansalaisaloitteen.

Minä toivon, kun puhemies Risikko on luvannut tätä viedä eteenpäin ja selvittää, että tämä nyt myös menisi eteenpäin ja tulisi lisää keskustelua.

18.46 Matti Torvinen sin: Arvoisa herra puhemies! Tässä tuntuu hauskalta se, että tätä nyt ottaa piikkiinsä milloin minkäkinlainen porukka ja kehuu, kuinka me panimme tämän alulle. Se on hassunkurisinta oikeasti, se minua on tänä päivänä hämmästyttänyt.

Tässä on kysymys pitkstä, pitkstä muutosprosessista, ja todellinen kiitos kyllä kuuluu työnsä päättäneelle, upealle entiselle eduskunnan puhemiehelle Maria Lohelalle, joka käynnisti hienolla positiivisella arvovallalla tämän keskustelun ja tämän valmistelun. Hänelle siitä suuri kiitos. Ei jonkun puolueen pukarin aloite tähän pelkästään ole vaikuttanut.

Mutta itse tästä sopeuttamiseläkkeestä ja -rahasta.

Itse minä olen yrittäjä ja yrittäjätaustainen ja olen ihan aidosti ja rehellisesti nuorimmas-ta päästä. Tulin arvostamaani laitokseen työhön ja arvostan tätä joukkoa täällä. Täällä on hyvä henki. Ihmiset tervehtivät toisiaan. Täällä tehdään aidosti työtä. Tämä on niin sanotusti luupin alla oleva rooli yhteiskunnassa. Harmillisinta on tietysti se, että tosiasiaa tuolla ulkopuolella ei tiedetä, mitä kaikkea ja kuinkamoinen muurahaispesä työn kannalta tämä on. Se on totta. Täällä tehdään töitä. Ainakin itse olen kokenut, kun noissa valiokunnissa käyn, että niissä ihmiset perehtyvät asioihin ja ihmiset arvostavat omaa rooliaan. Se on tämä iso sali sitten, jossa on tietysti värikkäämpää tuo puhuminen. Mutta keskustelu tästä sopeuttamisrahasta ja sopeuttamiseläkkeestä minun mielestäni pitää käsitellä todella hienosti ja arvokkaasti. Täällä on todella hyviä puheita pidetty. Tähän suurin osa on kytkenyt asiaa, perusteita, eikä sitä legendaarista populismia ole ollut kuin muutamissa puheenvuoroissa, mutta ne jääkööt aina omaan arvoonsa.

Kysymys on vakavasta asiasta. Kysymys on siitä, että kansanedustajat ovat aivan samanlainen joukko yhteiskuntaa kuin muut. He ovat niin kuin leikkaus tästä yhteiskunnasta. Kun me olemme aikanaan — käytän tätä muotoa — laatineet järjestelmän, joka mahdollistaa sen, että tätä voidaan väärinkäyttää, niin jossain vaiheessa sitä sitten väärinkäytetään, ja ne ihmiset, jotka sitä väärinkäyttävät, aiheuttavat vahinkoa ja ongelmia niille, jotka ovat siihen syyttömiä. Itse kyllä katson olevani reilusti siihen syytön, mutta syyllinen minä olen, kun minä täältä lähdän ulos. Minä olen saanut monta asiallista ja asiatonta viestiä siitä, entisiltä viiteryhmäkavereilta vakaviakin ja muilta, nykyisiltä, asiallisia. Mutta olen siitä mieltä, että tämä järjestelmä on muutettava. Olen siinä kansalaisaloitteen ja Maria Lohelan tekemän ja aloittaman työn kannattaja.

Tämä on todellakin muutettava, mutta se on tehtävä asiallisesti, analyttisesti ja huomioiden tämän työn luonne. Se tarkoittaa sitä, että meidän, niin kuin tuossa edustaja Niinistö

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

hyvin totesi... Kun itse olen siellä perustuslakivaliokunnassa, olen juristi, niin näkisin, että vanhoihin, ansaittuihin eläkkeisiin — jos ne tulkitaan, niin kuin ne pitäisi minun mielestäni tulkita, eläkkeiksi, joilla on suoja, noiden saajienkin näkökulmasta — on haasteellista varmastikin puuttua mutta sitten tuon muun ryhmän, jolla ei ole tämmöistä asemaa, eläkkeisiin tai sopeuttamisrahaan tulee puuttua. Itse näkisin, että meillä olisi tarve luoda nyt semmoinen järjestelmä kuin muuallakin yhteiskunnassa on. Eli täällä työskentely tuottaa tiettyjä oikeuksia ihmisille tiettyssä ajassa, ja sitten sen ansiosidonnaisen päivärahan menettelyn huomioiminen tietyn istumisen ajan jälkeen kannattaisi ottaa harkintaan. Mutta tähän täytyy suhtautua asiallisesti ja sillä tavalla, että me kunnioitamme toisiamme.

Itse yrittäjänä sanon näin, että monen yrittäjän ongelma tänä päivänä on se, että he eivät tätä yrittäjäeläkettä maksa kuin minimaalisen määrän, koska heillä monestikaan ei ole siihen varaa ja siitä omasta eläketurvastaan säästävät. Kyllä he näkevät tämän keskustelun, joka on syntynyt näiden ihan muutamien, voisi sanoa, häikäilemättömien ihmisten toimesta, niin, että se on saanut heidät hyvinkin vihaselle päälle, ja meidän pitää heitä kuunnella. Meidän pitää heitä ymmärtää ja antaa sellainen viesti tuonne kentälle, että kyllä me tämän asian hoidamme. Me hoidamme tämän, niin kuin eduskunnassa asiat lopulta hoidetaan, emme sillä tavalla, että pyrimme omavaltaisesti otsikoihin riitelemällä ja toisia tönimällä hakemaan julkisuutta, vaan asiallisesti toisiamme kunnioittamalla ja tähän löytämällä ratkaisun.

Toivon, että nykyinen puhemiesneuvosto, Mauri Pekkarinen mukaan lukien siellä tietysti, laatii sellaiset ohjeet ja menettelyt, että sitten täällä salissa voidaan hyväksyä se malli, joka meidät vie 2040-luvulle asti. — Kiitoksia.

18.53 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Eduskunnan lähetekeskustelussa tänään on erittäin tärkeä asia, kansalaisaloite kansanedustajien sopeutumiseläkkeiden poistamiseksi.

Kansanedustajien eläkesuhmurointi on ehdottomasti laitettava kuriin, ja tarkoitan tällä nimenomaan ex-kansanedustajia. Kaikkihan eivät tietenkään tällaisella harmaalla alueella olevaa suhmurointia tee, mutta julkisuuteen on tullut paljon esimerkkejä, miten palkka otetaan esimerkiksi pääomatulona, jotta vaikutukset sopeutumiseläkkeeseen olisivat mahdollisimman pienet. Jos jokin niin tämä aiheuttaa moraalikatoa. Sitähän monet tekevät tietenkin, mikä on mahdollista ja mikä on vähänkin harmaalla alueella mutta ei kuitenkaan laittonta. Tällaiset porsaanreiät on niin sanotuilta porsailta tukittava. Hallitus on tällä kaudella leikannut, sopeuttanut ja puuttunut etuuksiin. Vaikutukset ulottuvat meihin kaikkiin.

Kansanedustajien saamaa sopeutumiseläkettä ei voi nykymuotoisena pitää mitenkään tarkoituksenmukaisena. Jos kansanedustajien sopeutumiseläke halutaan säilyttää, siihen on tehtävä mielestäni merkittäviä muutoksia. Ensiksikin työn kokoaikaisuus pitää määrittellä laissa uudelleen, toiseksi pääomatulot on otettava huomioon eläkkeessä, ja kolmanneksi oman työn yhtiöittämiseen on puututtava. Esimerkiksi näillä muutoksilla sopeutumiseläkkeeseen liittyvät porsaanreiät saadaan tukittua varsin hyvin ja vahvistetaan kansanvaltaisen eduskunnan asemaa. Tässä yhteydessä on toki muistutettava, että perustuslakivaliokunnan on myös arvioitava, voiko sopeutumiseläkkeeseen vaikuttaa takautuvasti. Se saattaa olla varsin harmaan kiven takana, näin sanoisin.

Edustaja Lohelan aloittama työ on mielestäni saatava maaliin. Puhemiesneuvostohan tässä on avainasemassa, ja uskon, että puhemiesneuvostolta tulee meille hyviä ehdotuksia tänne saliin, joista voimme sitten tehdä päätöksiä.

Pöytäkirja PTK 23/2018 vp

18.56 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Minäkin todella kiitän edellistä puhemies Maria Lohelaa, joka omana aikanaan pisti tämän hyvän asian liikkeelle ja perusteli sen silloin ihan oikein. Hän oli rohkea ihminen tehtävässään, ja hän uskalsi nostaa epäkohdat esille. Tämä kansalaisaloitekin tarvitaan tähän hommaan, että saadaan kansalaisten mielipide kuuluviin. Kuitenkin tämän keskustelun aikana mielestäni se suuri punainen lanka on siinä, että me ymmärrämme nyt sen, että on selkeä epäkohta tässä sopeuttamiseläkkeen kohdassa, josta keskustelun aikana on monia mielipiteitä kuultu. Varmaan tavallaan, kun tämän asian lähetekeskustelu on menossa, tämä keskustelu kantautuu myös sen työryhmän korviin, joka asiaa valmistelee ja vie eteenpäin, ja se tulee sieltä sitten esityksen muodossa tähän saliin.

Korostettakoon vielä, että tämä ei ole hallituksen asia, ei pääministerin asia eikä valtiovarainministerin asia, vaan tämä on Suomen eduskunnan asia. Juha Sipilällä esimerkiksi tähän asiaan ei ole sen kummempaa sanottavaa. Hän vain totesi, että tämä on eduskunnan asia ja sillä sipuli, kuten kyselytunnilla näimme. Toivotaan tälle asialle hyvää, nopeaa ja rehtiä käsittelyä, ja pitäkäämme myös huoli siitä, että suomalainen demokratia voi hyvin, eduskunnan arvovalta säilyy.

Kolmantena, hyvät edustajakollegat, toivon hartaasti ja uskon vahvasti siihen, että kunnioittamalla toistemme työtä, kunnioittamalla sitä kansalaisten meille antamaa tehtävää, sitä valtakirjaa, minkä olemme saaneet, mitä arvokkaammin sen työn teemme ja mitä enemmän suomalaista demokratiaa puolustamme, sen tärkeämpää on se, että tämä meidän eduskunta nauttii sitä arvovaltaa, mikä sille kuuluu, ja sen tärkeää tehtävää osaamme kunnioittaa tekemällä itse työmme mahdollisimman hyvin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ilmatieteen laitoksesta

Hallituksen esitys HE 6/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 5/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 16.3.2018 pidettävään täysistuntoon.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 16.3.2018 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.58.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola